Uutisia IKIMETSÄSTÄ

Luonnonperintösäätiön vuosilehti 14 | 2019

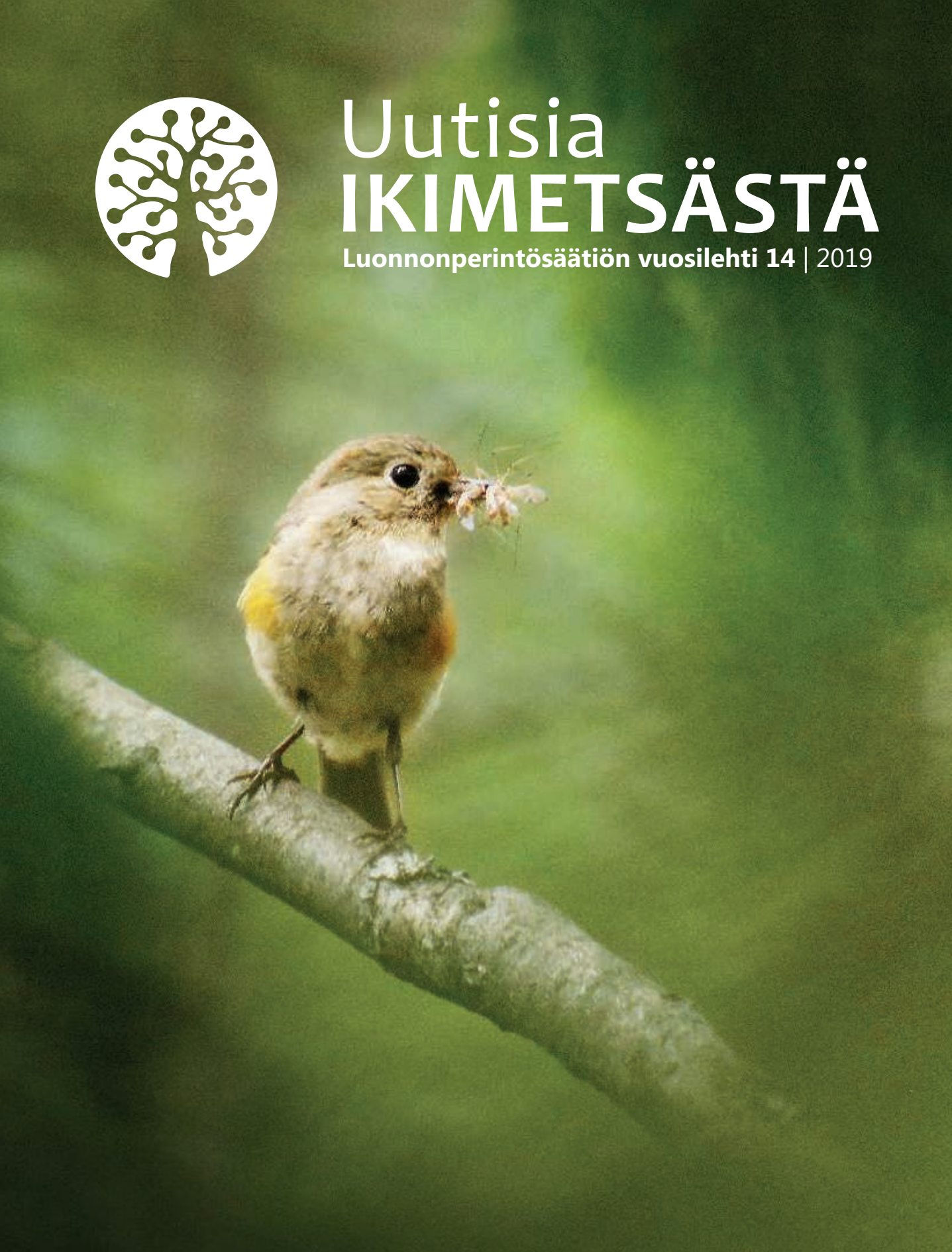

Uutisia IKIMETSÄSTÄ

Luonnonperintösäätiön vuosilehti 14 | 2019

Tässä numerossa

3 Pääkirjoitus
4 Kolumni
Vanha metsä sitoo hiilen
5 Metsistä ja metropoleista
8 Säätiön uudet luonnonsuojelualueet
8 Seitasaari, Inari
12 Kettukangas, Haapavesi
14 Keuraanmäki, Lohja
15 Saittovuori, Urjala
16 Ahmauksenkorpi, Ulvila
18 Losonvaara, Sotkamo
21 Järvi-Tarkka, Kauhajoki
22 Holamppi, Pori
23 Lintukangas, Kokemäki
24 Teerisuo, Puolanka
25 Nauruniemi, Puolanka
26 Luhdannitty, Hollola
26 Valkeapuro, Nurmijärvi
28 Järvineva ja Nurmonneva, Lapua
30 Aarnikangas, Pyhäjärvi
31 Tulijoen ja Aarnivalkea-Kivisuon lisäosat
32 Laitakangas-Tuohisaari, Siikalatva
33 Pyrynmaan lisäosa, Inari
34 Luontolahjat eteläisestä Suomesta
34 Luonto hoitaa mieltä
36 Luonto on minun perintöni
- Pentti Linkolan haastattelu
38 Runon metsä
39 Kampanjakeräykset kasvussa
40 Taiteen metsä
41 Yritykset tukevat metsien suojelua
42 Mikko Saarelan muistometsä
44 Luonnonperintösäätiön suojelualueet kartalla
53 Säätiön toimijat

Julkaisija
Luonnonperintösäätiö sr

Päätoimittaja
Anneli Jussila
p. 040 586 3950
anneli.jussila@
luonnonperintosaatio.fi

Toimitussihteeri
Kati Susi
Viestintätoimisto Tarina

Ulkoasu
Minna Paananen

Kirjapaino
Grano Vaasa 2019
ISSN 1798-6478

FSC

Kansikuva
Sinipyrstö viemässä poikasilleen ruokaa Sotkamon Losonvaarassa.
Kuva: Ari-Pekka Auvinen

"LUONNON-PERINTÖSÄÄTIÖN TOIMINTA TAPAHTUU LÄHELLÄ JA LÄPINÄKYVÄSTI. SEN SUURENA ETUNA ON SATAPROSENTTINEN JÄLJITETTÄVYYS JA ALUEIDEN SÄILYMINEN PYSYVÄSTI LAIN TURVAAMINA."

Loistava vuosi

Vuonna 2019 Luonnonperintösäätiö suojeli lähes 600 hehtaaria luontoa ja alueiden määrä kasvoi yli sadan. Tämä on todellinen ennätys – säätiöllä kesti 17 vuotta perustamisesta ennen kuin päästiin yli viiteensataan hehtaarin.

On tärkeää muistaa, että hankitut alueet eivät ole harvapuustoisia talousmetsiä vaan tuuheita, ylispuiden osalta yli satavuotiaita metsiä – taloudellisilla mittareilla siis kalliita.

Ostomme ovat usein pelastusoperaatioita avohakkuun partaalta. Kukaan muu ei näitä metsiä pelastaisi kaatokoneelta, mikäli Luonnonperintösäätiö ei sitä yhdessä lahjoittajien kanssa tekisi. Tällä on todella merkitystä, sillä puissamme on varastossa yli 20 miljoonaa kiloa ilmakehän hiiltä ja metsämme ovat turvapaikkoja monimuotoisuudelle.

Luonnonperintösäätiön toiminta tapahtuu lähellä ja läpinäkyvästi. Sen suurena etuna on sataprosenttinen jäljitettävyys ja alueiden säilyminen pysyvästi lain turvaamina. Huoli ilmastosta on poikinut useita hankkeita, joiden turvallisuudesta ei voi sanoa samaa. Riski metsäpaloihin ja salahakkuisiin kasvaa etelää kohti mentäessä. On tuskin varmempaa sijoitusta hiilivarastoihin, luonnonmetsän paluuseen ja ekologiseen kompensaatioon kuin lahjoitus Luonnonperintösäätiölle. Tärkeää olisi saada mukaan myös suurlahjoittajia, mutta valtaosa alueistamme suojellaan lukuisten pienten lahjoitusten turvin.

Säätiö pyrkii myös viestinnässään selkeyteen. Laskentajärjestelmämme eivät ole abstrakteja ja vaikeasti ymmärrettäviä. Meidän mielestämme suojelun hinta on suojeltavan metsän tai suon hinta. Mittava hiilivarasto ja monimuotoisuuden aarreaitta on näillä alueilla valmiina – sitä me suojelemme yhdessä teidän lahjoittajien kanssa.

Jokainen teistä on tärkeä, jokaista lahjoittajaa kohden kasvaa metsässä yksi tai tuhat puuta!

Anneli Jussila
toiminnanjohtaja,
Luonnonperintösäätiö

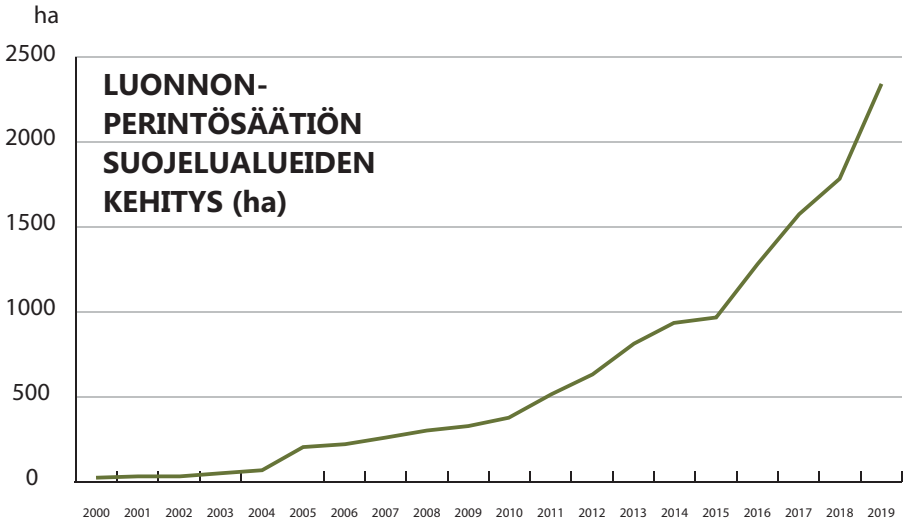

Kolumni

VANHA METSÄ VARASTOI **HIILEN**

TEKSTI: **ANNELI JUSSILA**
KUVA: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Virallinen retoriikka ilmastonmuutoksen ympärillä muistuttaa monesti unissakävelijän puhetta. On kuin ihminen kävisi yöllä ryöstämässä omaa puutarhaansa ja päivällä kokoaisi turvajoukkoja etsimään syyllistä. Oikea käsi ei tiedä mitä vasen tekee tässä ihmiskunnan Jekyll-Hyde -kamppailussa. Taistelu käydään ihmiskunnan sisällä; todellisuudessa ilmastonmuutosta vastaan ei voi taistella. On vain jätettävä tekemättä asioita.

Suurin vaikutus yksittäisistä tekemättä jättämisistä liittyy vanhan metsän säästämiseen. Koska metsä on ihmisyksilöä paljon vanhempi eloyhteisö, on tärkeää suojella se lailla.

Kysymys ei ole vain puista. Puiden hiilensidonnasta on ollut tietoa ja kauan; vasta äskettäin on alkanut selvitä mikä merkitys on metsämaalla juurisienineen ja pieneliöstöineen. Maan alla risteilee tiheä elämää kannatteleva verkosto. Satojen vuosien aikana kerrostunut metsämaa on elävä organismi, johon lisäksi on kerrostunut hiiltä valtavia määriä – yli kaksi kertaa enemmän kuin täyskorkean metsän puihin.

Avohakkuussa tuhoutuvat suuret puut, jotka kantavat elämää rungoissaan ja oksissaan. Ne muodostavat vanhan metsän näkyvän osan. Maisemallisesti vähemmän näkyy metsänpohja, jossa sammaleen verhoamina lojuu muinaisia puunrunkoja. Maan rikkominen ja äestäminen, ojittamisesta ja kantojen kiskomisesta puhumattakaan, tuhoaa puolestaan maan ja sen elämän varastot. Kokonaisuutta ei saa takaisin viiteensataan vuoteen. Autio hakkuuala muuttuu massiiviseksi päästölähteeksi ja myös maaperän hiili lähtee vapau-

tumaan ilmakehään. Avohakkuulle istutettu taimi-ikäinen puusto ei ole hiilinielu. Avohakkuun kaikki tekijät on – kansainvälisten standardienkin mukaan – laskettava hakkuiden hiilitaseeseen. Mahdollisista puutuotteista suuri osa on lyhytikäisiä ja niiden valmistaminen, varastointi ja jakelu tupruttaa hiiltä taivaalle.

Avohakkuu taimikoineen muuttuu hiilensidonnan kannalta aktiiviseksi vasta noin 50 vuoden kuluttua, kun kaikki oheistekijät otetaan huomioon. Ja ilmastonmuutoksen kannalta silloin on auttamattoman myöhäistä. Tähän maailmanaikaan ainoa järkevä puhe koskee metsien hiilivarastoja, ja hiilinielut terminä on jo saastunut metsäteollisuuden syöttämistä piilomerkityksistä.

AVOHAKKUULLE ISTUTETTU TAIMI-IKÄINEN PUUSTO EI OLE HIILINIELU.

Raha on neutraali väline, mutta sitä voidaan käyttää elämää vastaan tai elämän puolesta. Suojeluun annettu euro muuttuu säätiömme kautta kahdeksi neliömetriksi suojeltua metsämaata. Siihenkin alaan mahtuu yksi suuri puu, joka on varastoinut runkoonsa enemmän hiiltä kuin hehtaarin avohakkuulle istutettu taimikko ehtisi sitoa itseensä kymmenissä vuosissa.

Portit eivät ole vielä sulkeutuneet. Tosiasioiden mukainen toiminta varmasti vähentää taloudellista tulosta monessakin suunnassa; tämä on hyväksyttävä. On korkea aika ottaa päätöksenteossa huomioon luonnon monimuotoisuus; yhtä lailla on tärkeää suojella jäljellä olevia hiilivarastoja – suuria puita ja maata niiden alla. Niissä on elämän jalansija tällä planeetalla.

UUTISET KOKOSI: **JUHO HAKKARAINEN**

Mari Helkiö (edessä) ja Arja Haakana kummien joulukirjeitä koostamassa.

Kummien määrä lähes tuplaantui vuodessa

Loppuvuodesta Luonnonperintösäätiön toimistolla riittää hyörinää. Silloin valmistellaan kummikirjeitä, joilla Luonnonperintösäätiö muistaa kuukausilahjoittajiaan. Postitustyötä riittää, sillä kummeja on tällä hetkellä 805 henkeä.

Luonnonperintösäätiön toimistosihteeri Arja Haakana kertoo, että joulukuun 2018 ja marraskuun 2019 välisenä aikana uusia kummeja tuli huikeat 340 henkeä, eikä tahti ole laantumaan päin.

Luonnonperintösäätiössä kummiksi voi ryhtyä ikimetsille, soille tai kuukkeleille. Kummilahjoitusten vähimmäissumma vuodessa on 120 euroa eli 10 euroa kuukaudessa. Opiskelijoiden ja vähävaraisten vähimmäisvuosimaksu on 60 euroa eli 5 euroa kuukaudessa. Joulukuussa kummivuoden päätyttyä kummeille postitetaan kirje, johon kuuluu diplomi, kummikirje, uusin vuosilehti sekä valokuvakortteja uusista aluehankinnoista, joita kummit ovat lahjoituksillaan edesauttaneet.

Liity Luonnonperintösäätiön kummiksi verkkosivuillamme.

PUHELINTIEDUSTELUT:
toimistosihteeri **Arja Haakana**,
p. 044 302 5773

UUTISET KOKOSI: **JUHO HAKKARAINEN**

Luonnonperintösäätiölle uusia tukituotteita

Luonnonperintösäätiön tukituotevalikoima laajeni loppuvuodesta 2019, kun myyntiin tuli upeita heijastimia kahta lajia. Toisessa komeilee Juha Ilkan piirtämä liito-orava, toisessa on tuttu Luonnonperintösäätiön haapalogo. Heijastin on CE-tyyppihyväksytty, EU:n hyväksymä ja työterveyslaitoksen sertifioima. Kiinnitys on papukaijalukolla. Heijastimien tuotto käytetään luonnonsuojelualueiden hankintaan, joten nyt jos koskaan kannattaa näkyä!

Lokakuussa myyntiin tuli myös Luonnonperintösäätiön Metsän aika 2020 -vuosikalenteri, joka esittelee kaksitoista säätiön suojelualuetta kuvin, tekstein ja Juha Ilkan piirroksin. Kalenterin koko on seinälle ripustettuna A3 ja se on painettu laadukkaalle FSC-sertifioidulle paperille. Tilaa kalenteri, niin päiväsi pysyvät hyvässä järjestyksessä ja luonto kiittää.

Verkkokaupassa on myynnissä myös runsas valikoima kortteja, tekstiilejä ja muita tukituotteita. Myös huippusuosittuja kangaskasseja on jälleen saatavilla!

Tue Luonnonperintösäätiön toimintaa ja luonnonsuojelua ostamalla hieno tukituote – lahjaksi tai itselle!

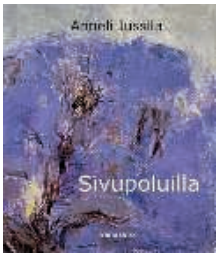

RETKIÄ SIVUPOLUILLE

Sivupoluilla kertoo vaelluksista ja pysähdyksistä. Se vie lukijan suurten valtaväylien ulkopuolelle, periferioihin – kulkemaan vanhoissa kulttuurimaisemissa, ikivanhoilla teillä, kinttupoluilla, järvillä ja niiden rannoilla. Sivupolut johtavat myös teille tietymättömille, ne kuljettavat syvään metsään, ihmisen ja maiseman rajapinnoille.

Kirjan loppuosassa kuljetaan pois Suomesta, etelään, hitaasti laivalla. Perspektiivit avautuvat koko planeettaa koskeviksi.

Teoksen on kuvittanut Paula Puikkonen. Myös kannen maalaus on hänen käsialaansa.

Säätiön kautta tilattavien kirjojen tuotto menee metsänsuojelun tukemiseen.

ANNELI JUSSILA: Sivupoluilla. 102 sivua. Sanasato 2019. Hinta 25 euroa.

Luonnonperintösäätiön heijastin 6 euroa

Metsän aika 2020 -kalenteri 15 euroa

Sivupoluilla -kirja 25 euroa

Ikimetsän suojelija -kangaskassi 9 euroa

TUKITUOTTEITA VOI OSTAA VERKKOKAUPASTA
luonnonperintosaatio.fi

LAHJOITA **FACEBOOKISSA**

Luonnonperintösäätiölle on nyt helppoa lahjoittaa Facebookissa. Klikkaa sivuillamme Lahjoita-painiketta tai luo oma varainkeruukampanjasi!Tule seuraamaan meitä Facebookissa ja Instagramissa, kuulet tuoreimmat uutiset ikimetsistä!

Yli viisisataa puuntainta on Rouvalan maassa!

Taimien lisäksi Rouvalan maaperään laitettiin itämään tammenterhoja.

Rouvalan ensimmäisissä talkoissa istutettiin talkoilla lehtipuita vanhoille pelloille.

ROUVALAN SUOJELUALUEELLE ISTUTETTIIN SATOJA PUITA

KUVAT: **JUSSI LAURÉN**

Padasjoen Nyystölässä järjestettiin keväällä ja kesällä 2019 kolmet istutustalkoot, joissa Rouvalan suojelualueen vanhoille pelloille istutettiin yli viisisataa puuntainta. Maahan istutettiin muun muassa koivua, leppää, jalavaa, tammea, vaahteraa ja kuusta. Arvokkaimpien taimien suojaksi rakennettiin suoja-aidat.

Taimien istutus mahdollistui kosmetiikkayhtiö Estée Lauderin Luonnonperintösäätiölle myöntämän noin viidentuhannen euron apurahan turvin. Lahjoitus kohdistettiin Rouvalan peltoalueiden uudelleenmetsittämiseen. Kesäkuun talkoissa oli mukana myös Estée Lauderin väkeä ja somevaikuttajia. Ilman vapaaehtoisten talkoolaisten apua istuttaminen ei olisi ollut mahdollista.

Luonnonperintösäätiön omistaman Rouvalan alueen laajuus on kokonaisuudessaan noin kuusitoista hehtaaria. Alueesta reilut kymmenen hehtaaria on runsaspuustoista metsää. Sen läheisyydessä olevat pellot ovat vuosien saatossa villiintyneet ja alkaneet jo luonnollisestikin metsittyä. Metsittymistä haluttiin tukea uusilla istutuksilla.

Rouvalan istutussuunnitelmassa painotettiin luonnonmukaisuutta ja luontoarvojen kunnioittamista. Jo olemassa olevat taimet ja peltoalueiden muu kasvillisuus huomioitiin tarkasti. Suunnittelussa sovellettiin sekä metsätalouden että puistorakentamisen oppeja ja hyödynnettiin tietoa alueen historiasta. Alueelle muodostuneet luontaiset niityt ja kuivat kedot jätettiin metsittämättä. Alueen vesitaloutta elvytettiin patoamalla pieni oja.

Luonnonperintösäätiön aloittama projekti ei pääty taimien istutukseen. Peltoja metsittämällä luodaan yhtenäisempi suojelualue ja sen myötä lisää turvapaikkoja elämälle tulevaisuudessa. Pienet taimet multavassa peltomaassa ovat vasta alkua. Puiden kasvua ja kehitystä seurataan tarkasti ja tehdään tarvittaessa täydennysistutuksia.

Sieidisuálui – Seitasaari

217 hehtaaria, Inari, Lappi

SÄÄTIÖN 95. SUOJELUALUE

SIEIDISUÁLUI – SEITASAARI

Ikimetsä Pohjantähden alla

Laaja erämaa-alue saatiin suojeluun Inarista, Muddusjärven Syrminiemestä. Syvä rauha saa säilyä yli kahdensadan hehtaarin Sieidisuálui - Seitasaaren mystisen metsän yllä.

Seitasaaren sydämessä on Hevosaitajärvi, joka jää kokonaisuudessaan suojelualueen sisään.

TEKSTI: **ANNELI JUSSILA** KUVAT: **ANNELI JUSSILA, AKI ROMAKKANIEMI**

Syvänsininen Muddusjärvi heijastelee pohjoisen taivaita Inarin takana, kirkolta luoteeseen. Sen syvyyksistä syöksähtelevät kesäiltaisin hopeakylkiset, täplikkäät taimenet kohti pintavesissä kuhisevia pikkukaloja ja tanssivia hyönteisiä. Tämän maisemiltaan ainutlaatuisen kauniin järven keskellä kohoaa metsäinen, vaarainen Syrminiemi ja sen läntiseltä rannalta alkaa Muotkatunturien erämaa-alue sinisinä siintävine suurtuntureineen.

Järven erikoinen muoto selittyy osittain sillä, että se on muinaisina aikoina ollut suuren Inarinjärven vuonomainen lahti.

Ensimmäistä kertaa säätiössä kuultiin Syrminiemessä myytävästä metsätilasta jo kevättalvella, kun alue oli ilmestynyt myyntiin välittäjälle. Wild Immersion Finland -virtuaalipuiston *Stephanie Sinclair Lappi* otti Luonnonperintösäätiöön yhteyttä ehdottaen aluetta suojelukohteeksi. Tunsin sattumoisin ennalta Muddusjärven Syrminiemen poikkeuksellisen luonnonkauneuden uisteltuani siellä takavuosina (lähinnä pilviä), ja tein alueesta sitä näkemättä alustavan tarjouksen. Ehtona oli alueella käynti ja säätiön hallituksen päätös. Alueesta käytiin sen jälkeen pitkä tarjouskilpailu, sillä muitakin kiinnostuneita oli.

Pohjoiseen!

Vihdoin heinäkuun loppupuolella pääsin lähtemään autojunalla pohjoiseen suuntana Inari, vaikka epäröin jo osallistumista tarjouskilpailuun – hinta tuntui karkaavan käsistä. Samalla matkalla oli tehtävänä ostaa Ivalon Pyrynmaan suojelualueeseen lisämaata *Harald Helanderilta*.

Lapissa oli ollut koleaa koko alkukesän, mutta juuri tulopäivänäni saapui lämmin sää pohjoiseen. Pääsin Syrminiemeen välittäjä *Aki Romakkaniemen* veneellä Hyljelahdesta. Putputimme hitaasti mitä ihanimmassa ilmassa pitkin Pitkävuonoa ja

Keloutuvat aihkit kirjovat Seitasaaren rinteitä.

Kelon kyljestä löytyy vanha, kaiverrettu kulmikas lentoaukko telkälle.

nousimme maihin siinä missä myynnissä oleva palsta ulottui ”vuonon” rantaan.

Alussa pohjoiseen kulkevan valtatien ääniä kuului veden takaa harjanteelta, mutta kun olimme kulkeneet satakunta metriä metsän sisään, alkoivat äänet vaimentua. Kohta vallitsi täysi hiljaisuus, lukuun ottamatta tuulen hiljaista huminaa puissa ja siivilleen nousevan kurkiparin ja riekon ääniä. Ympärillä alkoi näkyä monisatavuotiaita mäntyjä, osa niistä jo keloutuvia aihkeja. Paikalla vallitseva luonnonrauha ja eheys tuntui tihenevän sitä mukaa kun etenimme metsään. Tuli syvä tunne: kuljemme erämaassa.

Seitasaaren alue on niin laaja – 217 hehtaaria – että kauniin iltapäivän aikana ehdimme verkkaisesti kulkien katsoa korkeintaan neljänneksen metsästä. Osuimme ihastuttavalle kannakselle, jolta avautui näköala kahdelle pikkujärvelle. Tontanvuottamajärvi eli Stáálu-vyottimjáávráš kiehtoi jo nimeltään: saamelaismytologiassa staalot ovat tuonpuoleisen lähettiläitä, jonkinlaisia peikkoja, suuren ihmisen hahmoisia ja joskus vaarallisia. Onko joku joskus odottanut staaloa tällä järvellä, vai onko staalo odottanut häntä? Tänä lämpimänä kesäpäivänä järveen laskevalla loivalla rinteellä staaloista ei näy jälkeäkään, mutta nimi itsessään luo merkillisen tunnelman; samoin kännyköittemme jumiutuminen.

> ”*POHJOINEN* JOSTA PUHUN ON VAIN KOSKEMATTOMAN LUONNON TOINEN NIMI; JA OLEN VALMIS SANOMAAN ETTÄ ERÄMAAN VARASSA ON MAAILMAN SÄILYMINEN.”
>
> Henry David Thoreau, Kävelemisen taito, suomentanut Markku Envall
> (sana länsi korvattu sanalla pohjoinen)

Tontanvuottamajärvi on kaunis, ja kannakselta näkyvä toinen järvi, Hevosaitajärvi, on kerrassaan lumoava. Kuljemme sen rantaan ihmettelemään salaperäisen tummaa vettä ja vastarannalla näkyviä jyrkkiä vaaranrinteitä. Korkealta katselevat mahtavat ikipetäjät meitä pieniä ajallisia kulkijoita. Osa niistä saattoi aloittaa kasvunsa lähemmäs tuhat vuotta sitten. Pyydän Aki Romakkaniemeä menemään edeltä eteenpäin ja pääsen pulahtamaan järven raikkaaseen veteen kohdasta, jossa on havaittavissa lautan jäännökset.

Metsässä löytyy muitakin, jo häviämässä olevia jälkiä ihmisistä. Tontanvuottamajärven lähellä on kelon kyljessä selvästi kaiverrettu kulmikas lentoaukko telkälle. Löydämme myös merkkejä vanhoista savotoista – muutamassa kohdin metsässä on aloitettu hakkuut, jäljistä päätellen pokasaha-aikaan, mutta näyttää siltä kuin savotta olisi jäänyt kesken. Muutama iso puu on kaadettu ja jätetty lojumaan paikoilleen. Aki Romakkaniemi näyttää juuri havaittavaa leimaa suuren puun kyljessä ja sanoo Metsähallituksen käyttäneen sellaista kauan sitten. Hän arvelee, että savotta jäi aikoinaan kesken siksi, että sota tuli väliin. Se selittäisi miksi suurella vaivalla kaadetut puut on jätetty paikoilleen. Oli lähdetty kiireellä.

Tontanvuottamajärvi eli Stááluvyottimjáávráš on saanut nimensä saamelaismytologiasta, jonka mukaan staalot olivat ihmisenhahmoisia peikkoja.

Kuulen myös, että Syrminiemen tyveen kaivoivat rauhanteon jälkeen kanavan saksalaiset sotavangit. Syytä ei Romakkaniemi tiennyt, mutta kaivuuoperaation johdosta valtava niemi muuttui saareksi. Onko tämä selityksenä sille, että alue on säilynyt näin eheänä?

Tarjouskilpailu ja apu Aki Kaurismäeltä

Kun alue oli nähty, tai neljännes siitä, ei tarvinnut kauan miettiä – tiesin että se oli saatava suojeluun. Yövyin mökissä Riutulassa ja mietin asiaa yökävelyllä, ihaillen sammumattomia taivaan valoja Syrminiemen polveilevien vaarojen yllä. Kalat piirsivät vesirenkaitaan tyynen Mudduksen pintaan ja kullerot kukkivat yhä rantalehdossa, niiden pyöreät kukinnot helottivat vaaleina kesäyössä. Äsken nähtyjen vanhojen puiden ilmapiiri tuntui yhä vahvana.

Mietin myös uhkia, jotka voisivat toteutua Syrminiemen kohdalla. Puustoarviossa näkyi, että yli 250-vuotiaat suuret ylispuut suositeltiin järjestelmällisesti poistettaviksi. Toisin kun luullaan, myös Ylä-Lapissa hakataan metsiä. Keloja havitellaan mökkien rakennusaineiksi. Järvenrantoihin – Seitasaarihan ulottuu viiden veden rantaan – rakennetaan aktiivisesti mökkejä pohjoisinta Lappia myöten. Mietin tuoreita mökinrakennuksia ja ylimitoitettuja uusia hiekkateitä Inarinkin maisemissa. Lapin luonto on niin herkkää, että täällä jos missä tarvitaan jälkiä jättämätöntä turismia ja villit alueet pitäisi jättää rauhaan. Ajattelin, että koko metsäinen Syrminiemi ansaitsisi tulla suojelluksi; Lapin suuret kansallispuistot kuitenkin ovat suurelta osin tunturipaljakkaa.

Harvinainen onnenkantamoinen oli myös se, että näin suuri alue ylipäänsä tuli kaupan Ylä-Lapista. Pohjoisen yksityiset tilat ovat pirstoutuneet yhä pienemmiksi. Tilaisuuteen oli tartuttava!

Aamulla jatkoin suunnittelua. Tiesin että säätiön varat sillä hetkellä eivät riittäneet kilpaan, nyt tarvittiin täsmälahjoittajia. Soitin tutulle säätiön tukijalle, joka lupasi 20 000 euroa kauppaa varten. Se oli tervetullut pesämuna, mutta lisää tarvittiin, sillä hintapyyntö nousi jo yli sadantuhannen euron.

Otin yhteyttä *Aki Kaurismäkeen*, joka oli alkukesällä antanut hienon metsälahjan Pusulasta ja luvannut auttaa säätiötä myöhemminkin. Kerroin metsäretkestä Syrminiemeen, yrittäen välttää ylisanoja. Aki sanoi, että voi olla mukana rahoituksessa 100 000 euroon asti. Mikä helpotus – tämän jälkeen osallistuminen tarjouskilpailuun oli jo tukevalla pohjalla! Jatkoin tarjousten korottamista Lapissa, kävin ostamassa Pyrynmaan lisäalueen Ivalosta ja palasin etelään autojunalla, jatkuvasti kuulolla muiden tarjouksista.

Kilpailu jatkui kiperänä useita viikkoja, monia sähköposteja lähetettiin ja puheluita käytiin välittäjä Romakkaniemen kanssa tarjoustilanteen eri vaiheista – kunnes eräänä elokuisena aamuna löysin sähköpostista odotetun viestin: Luonnonperintösäätiön tarjous oli hyväksytty!

Sieidisuálui – Seitasaari saa nimensä

Alueen nimi oli ostohetkellä Anuntivaara läheisen karttanimen mukaan. Luonnonperintösäätiö halusi kuitenkin antaa sille uuden nimen kuvaamaan sen muuttunutta elämää suojelualueena. Syrminiemessä muutaman kilometrin päässä sijaitsee Seitavaara, saameksi Sieidivääri, ja täsmälleen sen huipulla seitakivi, saamelaisten pyhä luonnonpaikka.

Syrminiemihän on nykyisin kanavan ansiosta saari, joten nimen ainekset olivat koossa. Lisäksi halusimme kunnioittaa tätä vahvaa saamelaisaluetta ja antaa nimen kaksikielisenä, ensiksi saamenkielinen.

Alueella kulkiessaan voi jo nimistönkin ansiosta tuntea yhteyden suomalaista vanhempaan paikalliskulttuuriin, joka pyhitti luonnonpaikat.

Seitasaaren tulevaisuudesta

Iloinen uutinen kuultiin vielä syksyllä 2019: Metsähallitus rauhoittaa aivan Seitasaaren vierestä suuren osan Syrminiemeä. Haave kokonaan suojellusta Syrminiemestä on jo huomattavasti lähempänä.

Alueelle on jo kysytty metsästyslupia, perusteluna että siellä esiintyy harvinaisen paljon kanalintuja. Pienpetojen – kuten suurempienkin – on vaikea päästä saareen. Tässä kuitenkin on juuri se syy, miksi Luonnonperintösäätiö ei anna lupia metsästää.

Heti Syrminiemeen rantautumisen jälkeen nähtiin, miten riekko nousi siivilleen haavoittunutta esittäen – varvikossa piileskeli sen poikue.

Seitasaaressa saavat myös eläimet ja linnut elää rauhassa kaikelta ihmistoiminnalta.

Seidat, MENNEEN JA TULEVAN VÄLILLÄ

Vielä äskettäin koko luonto oli meille pohjoisen ihmisille täydellisesti läsnä. Joitakin sukupolvia sitten ei vedetty tarkkaa rajaa ihmisen ja luonnon välille. Saamenmaalla seitojen eli pyhitettyjen luonnonpaikkojen kunnioittaminen jatkui ajallisesti lähimmäs nykyaikaa – seitoja tiedetään palvellun 1950-luvulle asti; ehkä joku palvelee niitä edelleen.

Saamenmaan seidat eivät olleet mystisiä ja tavoittamattomia tuonpuoleisen edustajia, vaan yhteys niiden kanssa kuvasti intiimiä, läheistä ja jopa arkista vuoropuhelua luonnon kanssa. Ihmismieli sisälsi seidan ja seita ihmisen, suhde oli vastavuoroinen. Seidalle vietiin lahjoja ja siltä pyydettiin onnea. Seitakultin sanotaan edustavan animatismia ja animismia, luonnon elollistamista. Laajemmin seidat voidaan ymmärtää maiseman ja ”paikan hengen” tiivistymisinä tiettyihin solmukohtiin, metaforisina maan merkkeinä, jotka yhdistivät ihmisen ja luonnon. Seidoiksi valikoitui sijainniltaan ja muodoiltaan puhuttelevia kiviä ja muita luonnonelementtejä.

Seitojen maailmaan ei ole paluuta, mutta animismiin voi nähdä piiloutuvan syvää vaistonvaraista ymmärrystä elämän luonteesta. Uusissa tieteellisissä tutkimuksissa nousee ilmoille kaiken tuntemamme elämän sukulaisuus, yhteisyys, ja itse elämän määritelmä saattaa olla muuttumassa. Jopa syvällä kivien uumenissa on elämää, aine kiertää tähtien sydämistä merien planktoniin. Vastavuoroisuus on todellisuutta. Maiseman elementtejä ehkä todella kannattaa kuunnella. Mikä estää meitä tajuamasta tätä enää intuitiivisesti?

Ehkäpä jokin, joka on liian lähellä, jotta sen näkisimme: oma minämme. Ihminen on asettanut oman kuvansa maailman ylivaltiaaksi. Tämä illuusio toimii myös primus motorina mekanistisen luontokäsityksen taustalla. Sen kautta ihminen asettaa rajoja omalle ymmärrykselleen mutta ei ahneudelleen.

Egoonsa eksynyt ihmiskunta tarvitsisi ehkä juuri seitojen kaltaisia voimapaikkoja tienviitoiksi. Enää ei tarvitse pelätä näitä viittoja, mutta voisimmeko kuunnella näkymätöntä, äänetöntä niiden juurella? Pysähtyä siellä. Nähdä sen mikä on, yrittämättä valloittaa.

Silloin luonnon voimapaikat voivat toimia portteina viisaampaan olemiseen sinivihreällä planeetalla nimeltä Maa.

Kettukangas

32,3 hehtaaria,
Haapavesi, Pohjois-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 90. SUOJELUALUE

Haapaa löytyy Kettukankaalta kaikissa ikä- ja laholuokissa. Marraskuinen ensilumi on tehnyt niiden rungoista graafisia.

HAAPOJEN VALTAKUNTA

Kun Luonnonperintösäätiölle tarjottiin syksyllä 2018 noin 32 hehtaarin suuruista aluetta Pohjois-Pohjanmaan eteläosista Haapaveden Suotukylältä, näytti metsä lupaavalta jo ilmakuvalla ja puustotiedoissa: yhtenäistä, valtaosin 110-vuotiasta metsää, kasvupaikaltaan miltei kokonaan lehtoa ja lehtokorpea.

TEKSTI JA KUVAT: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Metsän erityisyys paljastui kuitenkin lopullisesti vasta paikan päällä. Todella harvoin, jos koskaan, tulee vastaan näin laajaa aluetta, jolla haapa havittelee pääpuulajin asemaa lähes kauttaaltaan.

Haapaa ei metsäarvioon ollut merkitty pääpuulajiksi kuitenkaan yhdellekään kuviolle, sillä haavalla on edelleenkin vain pientä taloudellista arvoa. Luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta haapa on sen sijaan Kettukankaan varsinainen rikkaus.

Haavan runsaus Kettukankaan metsässä selittyy maaperän ravinteisuuden lisäksi sen historialla. Alue oli pitkään metsälaidun. Ja kun laidunnus muutama vuosikymmen sitten loppui, ei metsää yritetty viljellä ja hoitaa sen taloudellinen tuotto mielessä, vaan Kettukankaan haavikko sai jatkaa omalakista kehitystään.

Haapaa Kettukankaalla on monen mittaista ja muotoista. Kookkaimmat niistä ovat ehtineet saada kylkeensä palokärjen ja muiden tikkojen koloja ja vanhimmat jo tyystin keloutuakin, ennen kuin ne lopulta kellahtavat.

Yksimielisyys tulevaisuudesta

Kettukankaassa on myös muuta erityistä. Harvoin on laaja perikunta ollut näin yksimielinen asiasta. Kaikki elokuussa 2018 kuolleen *Veikko Honkalan* perikunnan 19 jäsentä olivat samaa mieltä siitä, että

Suo-orvokkien herkät kukinnot nousevat maahan kaatuneiden puunrunkojen lomasta Kettukankaan lehtokorven pohjalla.

Haapa

Haapa on Suomen metsien avainpuulaji. Suhteessa muihin puulajeihin haapa kasvaa ja kuolee – ja muodostaa lahopuuta – nopeasti. Sen pinnan pH on tavallisesti muita lajeja korkeampi, minkä vuoksi haavan kaarnalla kasvaa erikoistunut sammal- ja jäkälälajisto. Haavalla elää myös muita pohjoisen metsäpuita runsaampi hyönteisten kirjo. Koloissa pesiville linnuille haapa on tunnetusti mieluinen.

Honkalan suvun kotitilan haavat olisivat arvokkaampia sellukattilan sijaan juuri siellä, mihin ne sattuivat alun perin syntymään.

Kun kaikki ymmärsivät vielä sen, että metsän suojelu olisi paras varmistus sen säilymiselle, jäi Luonnonperintösäätiön mieluisaksi tehtäväksi tehdä alueesta kaupat ja hakea sen rauhoitusta.

”Kotitilaa aikoinaan asumaan jäänyt Veikko-veli oli luonnonystävä. Hänellä oli tuvan pöydän päässä lintujen tarkkailua varten aina kahdet kiikarit. On helpotus saada varmuus siitä, että Veikon vaalima metsä pysyy nyt pystyssä”, sanoo perikunnan puolesta kaupan hoitanut *Reijo Honkala.*

Ketunleipiä ja puun koputtajia

Kettukankaan metsä on lähes yksinomaan lehtoa, mutta näiden leveysasteiden lehtoja eivät väritä enää keväiset vuokot tai kevätlinnunherneet. Metsänpohjan kasvillisuus muodostuu sen sijaan hillitymmin orvokeista, kortteista ja saniaisista – sekä tietysti käenkaaleista eli kansanomaisesti ketunleivistä.

Haavan ohella yleisimmät muut puulajit ovat koivu ja kuusi. Epäilemättä kuusi on saamassa myös Kettukankaan metsässä yliotteen, jollei sen valtaannousuun puututa. Näin Kettukankaalla on tarkoitus kevein luonnonhoitotoimin tehdäkin.

Kettukankaan linnusto on monipuolinen. Ristiin kaatuneiden kuusten alta nousee peukaloinen täyteen lauluun ja kuolleen koivun irronneen kaarnan alta huomaa satunnainen vieras puukiipijän pesän. Metsoja rysähtää lentoon useastakin kohdasta, ja sitten ovat tietysti tikat eteläisestä harmaapäätikasta pohjoiseen pohjantikkaan.

Reijo Honkala ja Luonnonperintösäätiöön alun perin yhteyttä ottanut Luonnontieteellisen keskusmuseon museomestari *Juha Honkala* löysivät pari vuotta sitten Kettukankaan metsästä lapinpöllön pesän. On lähestulkoon varmaa, että hyvien myyrävuosien tullen lapinpöllö pesii Kettukankaalla vielä jatkossakin. Mutta mitä muita metsänhenkiä Kettukankaalta vielä löytyy, se jää Reijon, Juhan ja jokaisen metsässä vierailevan mieluisaksi tehtäväksi selvittää.

Keuraanmäki

5,5 hehtaaria,
Lohja, Nummi-Pusula, Uusimaa
SÄÄTIÖN 92. SUOJELUALUE

◄ Aki Kaurismäki ja Paula Oinonen Keuraanmäen kalliolla.

Metsälahja Pusulan Keuraanmäeltä

Kalliomännikköä ja aarniomaista metsää sisältää elokuvaohjaaja Aki Kaurismäen luontolahja, 5,5 hehtaarin Keuraanmäki, jonka säätiö sai viime kesän kynnyksellä uudeksi suojelualueekseen.

TEKSTI JA KUVA: **ANNELI JUSSILA**

Aivan toukokuun lopussa toteutui mielenkiintoinen retki Karkkilan suuntaan. Olin saanut sinne ilahduttavan kutsun *Aki Kaurismäeltä* ja hänen vaimoltaan *Paula Oinoselta*. Tapasimme Karkkilassa kahvila Valurin terassilla teehetken merkeissä, seuranamme myös paikallinen tuttava ja hänen koiransa. Valurista jatkoimme Pusulan puolelle neljän kilometrin päähän; maastoon lähdimme liikkeelle entisen hotelli Oivan pihasta. Oivalla on historiansa legendaarisena Kaurismäen hotellina, jossa tehtävässä se toimi kymmenisen vuotta ennen muuttumistaan alkoholistiparantolaksi.

Oli mitä miellyttävin, leppeä kesäinen ilma. Nousimme ylös alkukesältä tuoksuvalle Keuraanmäelle, Aki edellä. Hän etsi alueen pohjoisrajaa, jota oli vaikea havaita kun harvahko lakimännikkö jatkui samanlaisena molemmin puolin. Lopulta Aki löysi vuoren huipulta kivipyykin joka antoi suunnat. Mäen lakitasanteilla näkyi leirin jäänteitä, joku oli tunnelmoinut täällä aiemminkin. Huipun yli aikoinaan mennyt voimalinja oli onneksi purettu. Aki katseli naapurinkin puolta ja pohdiskelimme voisiko tulevaa suojelualuetta laajentaa pohjoisen puolelle.

Keuraanmäki, jonka nimeksi Aki myös harkitsi tuolloin Laikametsää, oli lakitasanteiltaan samantapainen viehättävä, valoisa metsämaisema kuin monet muut karut kalliomänniköt. Tosin puut olivat tavallista vanhempia ja kissankäpäläkasvustot toivat kallionlaen maisemiin oman lisänsä.

Eteläinen ja läntinen rinnemetsä sen sijaan yllättivät aarniomaisuudellaan. Valoisan kallionlaen jälkeen laskeuduimme hämärään, tiheään metsään. Maaperä oli täällä paljon rehevämpää ja puusto monimuotoista, monilajista: havupuita ja vanhoja naavaisia rauduskoivuja, ei jälkiäkään hakkuista. Joukossa oli todella vanhoja puuyksilöitä, myös keloutuneita. Kaikkein alimpana metsä muuttui lehtomaiseksi – suuria heleänvihreitä vaahteroitakin ilmaantui joukkoon pienen niityn reunuspuustossa.

Nautimme kesäisestä metsästä ja keskustelimme alueen tulevasta suojelusta; välitin myös säätiön puheenjohtaja Pentti Linkolan kiittävät terveiset ja ihailun Akin elokuvia kohtaan. Aki mainitsi metsäretken aikana, että olisi valmis auttamaan Luonnonperintösäätiötä myös rahallisesti tulevissa hankinnoissa. Vielä erotessamme hän ystävällisesti muistutti tästä, ja lupasin painaa asian mieleeni.

SAITTOVUOREN *lumous*

Saittovuori
6,8 hehtaaria, Urjala, Pirkanmaa
SÄÄTIÖN 85. SUOJELUALUE

Luonnonperintösäätiöllä on Suomen kunnista lukumääräisesti eniten suojelualueita Urjalassa. Tänä vuonna ostettiin Urjalasta neljäs alue, Saittovuoren kaunis metsä Nuutajärven takamailta hiljaiselta seudulta.

TEKSTI JA KUVA: **ANNELI JUSSILA**

Saittovuori sijaitsee muutaman kilometrin päässä Kivisuon suuresta suojelualueesta ja sen pinta-ala on vajaat seitsemän hehtaaria. Tällaisilla askelkivi-tyyppisillä pikkualueillakin voi olla suuri merkitys joidenkin uhanalaisten lajien säilymiselle.

Metsän suojeluhankkeella on pitkät juuret – myös edellinen omistaja tarjosi aluetta Luonnonperintösäätiölle noin kymmenen vuotta sitten. Tällöin kauppoja ei syntynyt, mutta kävin tuolloinkin alueella, ihailin tätä viehättävää metsää, sen kauniita maastonmuotoja ja ajattelin: kunpa tämän joskus saisi suojeluun.

Saittovuoren lumousta on vaikea selittää, sen vain tuntee paikan päällä. Suojelualue sijoittuu harjanteelle ja sen aliseen laaksoon. Harjanteella kasvaa lähinnä mäntyä karuhkolla maalla, maapohjassa puolukkaa ja jäkäliä; laakson metsä on kuusivaltaista ja sammalpohjaista. Rinne laskee loivasti länteen. Alueeseen kuuluu myös maisemallisesti mielenkiintoinen jyrkänne jonka tuntumassa on paljon tuulenkaatoja. Alueen itäkolkasta kaatoi tuuli aikanaan pienen metsikön ja siellä puut ovat nuoria.

Saittovuoren sydämessä sijaitsee siirtokivilohkare, joka tunnetaan paikkakunnalla Ryssänkivenä – lieneekö joku kuljeskeleva venäläinen joskus leiriytynyt sen luona? Saittovuoren nimen alkuperä saattaa olla seitakultissa – mikäli näin on laita, tämä kivi on todennäköisesti ollut seudun ja tämän vuorenharjanteen oma seitapaikka.

Metsän myi säätiölle *Taina Peltoniemi*, jonka oli luovuttava rakkaasta alueestaan elämänmuutoksen takia. Tainalle tämä metsä oli temppeli ja hiljentymispaikka. Hän kertoi miten harvinaisen paljon alueella on ollut vuosien mittaan nähtävissä eläinten jälkiä ja polkuja. Molemmat edelliset omistajat olivat vaalineet metsää; sieltä oli haettu vain joitakin tuulenkaatoja, minkä huomaa heti metsän eheästä tunnelmasta.

Toimittaja *Minna Pyykkö* osallistui ilahduttavalla tavalla Saittovuoren suojeluun. Hän lahjoitti siihen yhdessä kahden opiskelukaverinsa kanssa yhteisen syntymäpäiväkeräyksen tuoton.

Saittovuoren suojelualue sijoittuu harjanteelle ja sen aliseen laaksoon.

Ahmauksenkorpi

40,8 hehtaaria
Ulvila, Pori, Satakunta
SÄÄTIÖN 91. SUOJELUALUE

SYVÄ JA SANKKA METSÄ ULVILASSA

Luonnonperintösäätiön kaikkien aikojen kallein suojelualue ostettiin kuluvan vuoden keväällä Satakunnan Ulvilasta.

TEKSTI: **ANNELI JUSSILA** KUVAT: **ANNELI JUSSILA** JA **ARI-PEKKA AUVINEN**

Kiinteistönvälittäjälle oli ilmaantunut myyntiin Ahmauksen kylästä puustoinen, lahopuuta sisältävä metsä, josta tunnettiin liito-oravan reviiri. Puuta tällä liki 41 hehtaarin laajuisella alueella oli niin paljon, että puuston arvo nousi reippaasti yli 400 000 euron.

Kävin alueella ensimmäistä kertaa huhtikuussa. Lunta oli vielä monin paikoin metsässä ja Ahmauksentie jäässä, rospuuttoisena. Metsä ulottui tien reunaan sankkana, korkeana vihreänä muurina, jonka ovi tuntui olevan suurten kivien luona. Jo alkuun metsän luonne hämmästytti – missään en ole nähnyt niin paljon kuusen lahoa kuin täällä, vaikka sitä enteili jo näkemäni puustoarvion oma sarake lahopuulle. Kävi myöhemmin ilmi, että osa metsästä oli ollut määräaikaisesti suojeltuna METSO-ohjelmassa.

Liito-oravalla vankka käpälänsija

Rehevän saniaiskorven jälkeen saavuin juuri havaittavalle polulle, joka kiersi pientä mäkeä. Mäenrinteestä kuului erikoista ääntä – siellä konkeloon kaatunut puu natisi tuulessa suurta haapaa vasten. Haapa näytti erityisen kiinnostavalta,

Eteläisessä Suomessa on todella harvoin myynnissä Ahmauksenkorven kailtaista runsaspuustoista, lähes luonnontilaista laajaa metsää.

Ahmauksenkorven maastossa lojuu jättimäisiä, maalauksellisia siirtolohkareita.

ja kipusin katsomaan sitä lähemmin. Sen juurelta löytyikin runsaasti keltaisia liito-oravan papanoita. Konkelopuu natisi hiljaa ja mietin hetken yön liitelijää, joka varmaankin nukkui makeasti ylhäällä suojaisassa kolopesässään. Siinä seistessäni kuuntelin myös Metsolan kannelta – tuuli humisi tuudittavasti latvoissa.

Monella Luonnonperintösäätiön suojelualueella elää liito-orava, mutta se ei kerro lajin yleisyydestä vaan sopivien habitaattien harvinaisuudesta. Juuri nämä erityiset metsät usein päätyvät Luonnonperintösäätiön suojeluun, juuri ennen kuin ne olisi hakattu. Liito-orava tarvitsee vanhoja kolopuita, se mieltyy suuriin turvallisiin emokuusiin ja tiheään metsään, jossa on myös ruoka-aittana lehtipuita. Ennen kaikkea tämän suurisilmäisen Suomen erityisvastuulajin täytyy päästä liitämään puusta toiseen. Pieni puuryhmä ison aukkohakkuun autiomaassa on pelkkä kulissi.

Puustoarvioon oli merkitty liito-oravan pesäpuu eri kohtaan kuin mistä nyt papanapuun löysin, mutta näin laajaan metsään mahtuisi kaksikin reviiriä.

Voitto viimeisillä minuuteilla

Ahmauksen vanha metsä oli ainutlaatuinen, sen näki heti. Jo pinta-alansa puolesta, sillä eteläisessä Suomessa myynnissä on todella harvoin runsaspuustoista, lähes luonnontilaista metsää näin laajana. Mutta olisiko mahdollista voittaa tarjouskilpailu, jossa hinta tulisi nousemaan todella korkealle noin 10 000 hakattavan puukuution takia? Vain yksi pienehkö laita metsästä kasvoi nuorempaa metsää.

Alueen läpi kiemurtelee kaunis, tummavetinen Ahmauksenoja, virraten pienenä luonnonjokena. Joen eteläpuolella puusto muuttuu monipuolisemmaksi, enemmän mäntyä ja koivua ilmaantuu kuusen joukkoon. Maastossa lojuu jättimäisiä, maalauksellisia siirtolohkareita muodostaen merkillisen kivien piirin. Niiden lähellä voi yhä jäljittää vanhan metsätien hahmon korkeiden puiden keskellä; tämä tien muisto johtaa kohti Myllymäen taloa.

Tarjouskilpailusta tuli tiukka ja dramaattinen. Ison rahan perässä liikkuvat hakkaajat olivat kilpailijoitamme. Viime minuuttien korotus ennen tarjousajan sulkeutumista nosti Luonnonperintösäätiön kilpailun voittajaksi ja tämä poikkeuksellisen komea ja laaja metsäalue saatiin turvaan. Se kuului niihin metsiin, jotka nykyajan hakkuissa kaadetaan kokonaan, koska muu ei kuulemma kannata. Kaupantekotilaisuudessa myyjä kertoi, että metsässä ei ole koskaan käynyt kaatokonetta.

Juhannuksen aikaisella retkellä kesän heleyttämään Ahmauksenkorpeen saimme kuulla, miten idänuunilintu lauloi jokivarressa kiitokseksi metsän säästymisestä.

Losonvaara

65,1 hehtaaria, Sotkamo, Kainuu
SÄÄTIÖN 99. SUOJELUALUE

Vuoden 2019 merkkitapauksia oli, kun Luonnonperintösäätiö onnistui yhdessä valtion, maanomistajan ja kainuulaisten luonnonsuojelijoiden kanssa poistamaan avohakkuuleimikon punaiset muovinauhat Sotkamon Losonvaaran kuusikkorinteiltä.

Punainen viiva Losonvaaran kyljessä

TEKSTI JA KUVAT: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Luonnonperintösäätiö vaikutti ratkaisevasti erityisen arvokkaan Kainuun Losonvaaran vaarakuusikon suojeluun. Yhteensä Losonvaaralle syntyi noin 640 hehtaarin laajuinen yhtenäinen suojelualue, josta Luonnonperintösäätiön omistukseen siirtyi 65 hehtaaria. Lajistollisesti aluekokonaisuudella on suuri valtakunnallinen merkitys.

Kainuun selkärangalla

Lokakuussa 2018 paltamolainen pitkän linjan luonnonsuojelija *Vesa Hyyryläinen* otti yhteyttä Luonnonperintösäätiön. Tilanne oli akuutti. Metsäkeskuksen palveluun oli ilmestynyt metsänkäyttöilmoitus avohakkuista Sotkamon Losonvaarassa. Leimikot sijoittuivat aivan Losonvaaran 1990-luvulla perustetun Natura-alueen kylkeen.

Lyhimmillään aika ilmoituksesta hakkuuseen voi olla vain kymmenen päivää.

Losonvaara kuuluu komeista kuusikoistaan tunnetulle Kainuun vaarajaksolle. Samaan Kainuun poikki kaakosta luoteeseen kulkevaan vaarojen ketjuun kuuluvat muun muassa Paljakan luonnonpuiston kuuluisat ikimetsät. Kainuun vaarajakso on yksi Suomen lehtokeskuksista.

Losonvaara oli aikoinaan Kajaani Oy:n reservimetsä. Metsän avulla Kajaani Oy – ja myöhemmin sen jälkeläinen UPM – halusi turvata linnuntietä 20 kilometrin päässä Kajaanissa sijaitsevan paperitehtaan raaka-aineen saannin sellupuun mahdollisten toimituskatkosten varalta. Losonvaarasta puuta olisi riittänyt tehtaan pyörittämiseen usean kuukauden ajan.

Tarvetta Losonvaaran puulle ei kuitenkaan tuolloin tullut, ja metsät saivat varttua rauhassa. UPM:n Kajaanin tehdaskin lakkautettiin vuonna 2008.

Lumituhoista sellun sijaan lahopuuta

Ensimmäinen kosketus Losonvaaran kuusikoihin oli pysäyttävä. Olin toki kuullut Kainuun vaarakuusikoista, mutta silti kostean sammalpeitteen pehmeys, sumuisen vaaranrinteen rikkumaton tunnelma ja metsän laajuus tulivat yllätyksenä.

Losonvaaran metsät eivät ole vielä ikivanhoja, mutta hyvin luonnontilaisia. Suurimmaksi osaksi 100–150 -vuotiaisiin reheväpohjaisiin kuusikoihin on jo ehtinyt muodostua vaikuttava määrä lahopuuta. Suurin osa Losonvaarasta sijaitsee 300 metrin korkeuskäyrän yläpuolella. Kainuun olosuhteissa tämä tarkoittaa sitä, että lumi katkoo aika ajoin puiden latvoja. Viimeksi runsaita lumituhoja koettiin tammikuussa 2018.

Juuri lumituhot olivatkin johtaneet siihen, että vanhimmat metsäkuviot olisi metsätuholain määräysten mukaisesti avohakattu. Tuoretta kuollutta puuta oli yli lain talousmetsissä salliman määrän. Metsän hiljattain UPM:ltä ostanut, Merimieseläkekassan varoja sijoittava Forest Holding Finland oli puun ja kirjanpainajantoukan välissä. Hakkuilla oli lain tulkinnan mukaan kiire. Metsäkeskus painosti.

Luonnonperintösäätiö ehti viime tipassa väliin. Kun motot jo aloittivat urakkaansa vaaran alemmilla rinteillä, otettiin yhteyksiä kiivaasti eri suuntiin. Yhteensä 190 hehtaaria arvokasta Losonvaaran etelärinnettä oli vaarassa pirstoutua alueen keskelle sijoittuvien leimikoiden seurauksena. Koko alueen ostaminen olisi kuitenkin ollut Luonnonperintösäätiölle taloudellisesti mahdoton tehtävä.

Onneksi omistajataho suhtautui suojeluhankkeeseen myötämielisesti ja ratkaisun hakemiselle annettiin seuraavan kesään saakka aikaa. Pelastus löytyi tässä tapauksessa ympäristöministeriöstä. Metsiensuojeluohjelma METSOn rahoja oli kiintiöity Kainuuseen vain niukasti eikä niillä voitaisi usean sadantuhannen euron metsää hankkia. Ministeriöstä löytyi kuitenkin ymmärrystä alueen erityisyydelle, ja lopulta ne tarvitut rahatkin.

Ehkä harkintaan vaikutti myös Luonnonperintösäätiön tarjous osallistua Losonvaaran suojeluun reilulla 200 000 eurolla. Tarjous oli yritetty asettaa sellaiseksi, ettei siitä voinut kieltäytyä.

Sinipyrstöjä, valkolehdokkeja, raidantuoksukääpiä

Lintuharrastajat ovat jo vuosia tienneet Loson itärinteen yhdeksi maan varmimmista paikoista havaita melkein koko vanhan metsän lajien kavalkadi: pohjantikka, kuukkeli, pikkusieppo, idänuunilintu ja sinipyrstö voivat kaikki löytyä täältä ihan toistensa läheisyydestä. Erityisesti itäinen erikoisuus sinipyrstö on runsas. Kesällä 2019 havaittiin Luonnonperintösäätiön ostamalla

Valkolehdokki Losonvaarassa.

Vaaranrinteen tunnelma on rikkumaton.

alueella ainakin kolme reviiriä ja valtion uuden alueen puolella jokunen lisää.

Paikallisesti Losonvaara on kuitenkin yllättävän tuntematon. Lähiseutujen asukkaista moni ei ole siitä kuullutkaan. Kajaanin lähellä sijaitsevana upeana vanhan metsän alueena sillä voi kuitenkin arvata olevan nykyistä suurempaa virkistysarvoa tulevaisuudessa, kunhan tieto metsästä leviää.

Losonvaarasta suojeltu uusi 190 hehtaarin kokonaisuus on myös muulta kuin lintulajistoltaan arvokas. Rinteet ovat reheviä. Kuusikon seasta löytyy metsänrakennetta monipuolistavia haapalaikkuja. Vanhojen raitojen kyljillä kasvaa niin raidankeuhkojäkälää kuin raidantuoksukääpääkin. Etelänrinteen metsänpohjaa värittävät valkolehdokkien ja kielojen valkoiset sekä metsäkurjenpolvien sinipunaiset sävyt.

Losonvaaralta on löydetty komea määrä kääpiä ja orvakoita. Alueen hyvin tunteva kajaanilainen *Teppo Helo* mainitsee muun muassa uhanalaisen raidantuoksukäävän ja haaparaspin, joiden esiintyminen kertoo vanhojen ja kuolleiden lehtipuiden runsaudesta alueella. Hyvään alkuun päässyt lahopuujatkumo tulee jatkossa tarjoamaan elinmahdollisuudet myös kaikkein vaateliaimmille lahopuulajeille. Sijainti itärajan ja muiden merkittävien metsiensuojelualueiden lähellä tarkoittaa myös sitä, että Losonvaaran lajistoon riittää tulokkaita.

Erityinen yhteistyö

Loppujen lopuksi kaikki Losonvaaralla sujui enemmän kuin hyvin. Forest Holding Finlandin *Mikael Beck* pitää alueen suojelua hyvänä lopputuloksena: ”Käynti Losonvaaralla näytti minullekin, kuinka monimuotoisia ja luonnontilaisia metsät siellä ovat. Sijoittajana ostamme usein kerralla suuren määrän metsää. Yllättäen joukossa oli näin laaja alue, jossa on merkittäviä luontoarvoja ja alueen hyödyntäminen metsätaloudellisesti olisi ollut haastavaa.”

Valtiolle Losonvaara oli vuoden 2019 tärkeimpiä luonnonsuojeluhankintoja. Samalla kun Losonvaaran suojelualue laajenee, muutetaan myös aiemmin perustetun Natura-alueen suojelumuotoa metsälaista – joka olisi sallinut alueella rajoitetut hakkuut – alueen rauhan lopullisesti takaavaan luonnonsuojelulakiin.

Vuoden 2019 lopulla punaiset leimikkonauhat Losonvaaran kyljestä voidaan poistaa. Läheltä piti, mutta lopputulos tuo onnen kyyneleet silmiin. Metsän huomattavien luontoarvojen lisäksi sydäntä lämmittää kaikkien Losonvaaran suojeluun osallistuneiden hyvä tahto.

Järvi-Tarkka

29,9 hehtaaria,
Kauhajoki, Etelä-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 98. SUOJELUALUE

Järvi-Tarkan päätyminen suojelualueeksi oli sekä perikunnan että tilan viimeisen isännän, sadan vuoden ikään ehtineen Arvon toive.

Pala pysähtyneisyyden aikaa

TEKSTI JA KUVA: **TEEMU TUOVINEN**

Lapsuudestani muistan, kuinka Uuronjärven rinneniityillä laidunsi vasikoita ja lampaita. Vuodet kuluivat, karja lähti ja pellot pusikoituivat, mutta upea tila säilyi. Viimeisen vuosikymmenen aikana tuolla paikalla vieraillessani olen kertonut isäntäväelle, miten hieno paikka heillä on ja miten tärkeää olisi säilyttää vanhat niityt tuleville sukupolville.

Arvo-isäntä vietti tilalla vuosikymmeniä vielä viljelystöiden päätyttyä. Viimeiset kymmenen vuotta tila oli enää kesäkäytössä. Helmikuussa 2019 tila siirtyi perikunnan omistukseen. Loppukesästä paikallislehdessä oli tilakokonaisuuden myynti-ilmoitus. Yllätys oli suuri, sillä en uskonut paikan koskaan tulevan myyntiin. Jo vuosia oli ollut mielessäni, että Luonnonperintösäätiö saattaisi olla paikasta kiinnostunut. Tarjoutui tilaisuus saada tila suojeluun.

Järvi-Tarkan tilakokonaisuuteen kuuluu tiluksia kolmessa palstassa. Virtanen ja Pajula muodostavat Tuohiluoman varressa noin kolmen hehtaarin maatilan, jossa on niittypeltoja ja pieni puronvarren korpimetsä. Tuohiluoma on laajasti euroopanmajavan patoamaa valtakuntaa. Alavirrassa muutaman sadan metrin päässä on 8,5 hehtaarin metsätila Puronvarsi. Se on lähes ojittamaton sekapuumetsä, jossa on pieni suoalue keskellä. Tilan etelärajalla mutkittelee luonnontilainen puro. Sen varsitöyräillä on jyhkeää puronvarsikuusikkoa. Minkäänlaisia hakkuujälkiä ei näy.

Päätila ja siihen liittyvät Lisämaa sekä Virtanen muodostavat noin 19 hehtaarin kokonaisuuden, joka rajautuu Uuronjärveen. Se on yksi meritaimenista tunnetun Isojoki-Lapväärtinjoen alkulähteistä. Majava on nostanut järvenpintaa padoillaan, joten rantarämeitä on vettynyt upeiksi kelottuviksi metsiksi. Suojellun järven rannoilla on noin viisi hehtaaria suo- ja metsäkuvioita. Järeää kuusivaltaista metsää on saman verran. Puut antavat Järvi-Tarkan vanhalle hirsituvalle ja piharakennuksilla suojan tuulia ja tuiskeita vastaan. Pihapolku johtaa kuusikon keskelle vanhalle savuriihelle. Sitä lienee myös karja joskus kulkenut.

Tilakokonaisuuteen kuuluu noin 8,5 hehtaaria upeita umpeutuvia niittyjä. Osa niityistä on reheviä ja ojanvarsilla pulppuaa pieniä lähteitä. Etäämmällä on kuivia niittyjä, joita isot kuuset reunustavat. Niityt ovat yksi maamme uhanalaisimmista elinympäristöistä, joten ne ovat erityisen arvokkaita perinnebiotooppien säilyttämisen kannalta. Kesääöinä alueella voi seurailla kuikan ja kehrääjän elämää ja tavata rantamailla saukon ja majavan.

Järvi-Tarkan tila täydentää hienosti Uuronjärven ympärillä olevaa kolmenkymmenen hehtaarin suojelualuekokonaisuutta. Luonnonperintösäätiön hienon hankinnan ansiosta suojelualan koko kaksinkertaistuu. Järvi-Tarkan päätyminen suojelualueeksi on myös perikunnan mieleen.

Kirjoittaja on SLL-Pohjanmaan piiri ry:n aluesihteeri

Holamppi

34,2 hehtaaria, Pori, Satakunta
SÄÄTIÖN 88. SUOJELUALUE

Holamppi on puustoinen, monimuotoinen alue Ahlaisissa. Holampin pikkujärven allas kasvaa nyt lehtipuuta ja siitä on muutaman sadan metrin matka vuonna 2017 hankitulle Majavapurojen suojelualueelle.

Suojeluun kappale metsää ja kulttuuriperintöä
Miten metsä on monumentti?

TEKSTI: **ELINA TUOMARILA** KUVA: **ANNELI JUSSILA**

Muistan. Huhtikuussa, vuodesta toiseen juuri niinä päivinä, jolloin olimme talven jälkeen ensimmäisiä päiviä Ahlaisten Pohjajoella vanhalla pihamaalla, kaksi kurkea lensi ylitsemme riemullisin kiljahduksin. Suuntana Holamppi. Aina Holamppi. Lokakuussa lähtijöitä oli yksi tai kaksi enemmän. Näistä hetkistä on aikaa, enkä enää käy Holampissa tai Ahlaisissa muuten kuin hautausmaalla. Mutta Holamppi on paikoillaan.

Miten määritän Holampin, sitä ympäröivän metsän ja alueen? Holamppi on muistojen, kertomusten, surujen ja ilojen suojärvi ja alue sen ympärillä. Vaikka välimatkaa on useampi kilometri, Holamppi muistin paikkana ulottuu Pohjajoen simpukanpuhtaisiin vesiin, polkupyörän alla rahisevaan hiekkatiehen, uimareissuihin joen tummaan veteen, matkalla merelle. Sudenhetkenä jouluaattona Holampin jäällä varastan itselleni oman hetken ja käyn makuulle katsoen lumihiutaleiden ensileijailua. Syvän vihreä metsän raja ja valkeneva veden kansi ovat identiteetin avain.

Sukupolvien ja ekosysteemien perintö

Sukupolville meitä ennen ympäröivä metsä on ollut tuvan polttopuiden turva ja metsähaka, jossa lehmät laidunsivat. Holamppi oli kirous ja siunaus. Puut eivät tahtoneet kasvaa märän suomaan reunoilla ja euroopanmajava teki parhaansa pitääkseen veden pintaa ylhäällä. Mutta kurjet palasivat, suon reunassa kasvava kitulias koivikko oli runoelma. Metsä oli vanhan sukupolven tekemätöntä yksinäistä työtä, talvipakkasten lykästämää puunkorjuuta ja surun ja ilon täyttämiä kohtaloita. Juhannusyön kävelyitä vanhoilla kärryteillä ja metsäpoluilla.

Vanhan sukupolven jättäessä nämä maat ja mannut päädyimme suojeluun. Perikunnan osakkaana saatoin tuntea vain kiitollisuutta siitä, että metsäluonto Holampissa saisi nyt jatkuvuuden ja rauhan. ELY-keskuksen piiriin saimme tästä erillään olevan pienen metsälaikun. Tärkeämpiä kuin muistot ovat kuitenkin lintujen ja nisäkkäiden reviirit ja Pohjajoen valuma-alue. Ja nyt nämä ovat yhtä ja samaa metsänpeittoa.

Holamppi on monumentti, joka on muotoutunut vuosikymmenten aikana muistin paikaksi. Holamppi opetti lapsuudessa havainnoimaan ja ymmärtämään muita kuin omia todellisuuksia, luonnon ja ihmisten. Tämä monumentti on elävä jälki, joka juurruttaa uusiin metsiin ja maisemiin. Maisemani ja sydämeni on toisaalla, mutta Holamppi on jättänyt muistijäljen, halusinpa sitä tai en.

Täällä toisaalla kohtaan ensi kertaa silmästä silmään töyhtötiaisen ja metsämättäällä levähtäessäni ohitseni lentää hyönteinen, jonka ohuet siivet päästävät lävitseen ilta-auringon säteet. Seuraan sen päämäärätietoista lentoa, kun se mutkittelee puiden ohitse ja katoaa metsään. Mikä minä olen sanomaan, ettei se tiedä mihin se on menossa?

Kirjoittaja viimeistelee parhaillaan maisemantutkimuksen alaan kuuluvaa pro-gradu opinnäytettään Turun yliopistoon ja työskentelee kestävän kehityksen teemojen parissa Helsingissä. Hän kuuluu perikuntaan, joka myi Luonnonperintösäätiölle Holampin.

LINTUKANKAAN vihreässä hämyssä

Lintukangas
4,6 hehtaaria, Kokemäki, Satakunta
SÄÄTIÖN 100. SUOJELUALUE

TEKSTI JA KUVA: **ANNELI JUSSILA**

Kokemäellä Vallilan kylässä on Lintukangas, omaan rauhaansa unohdettu vajaan viiden hehtaarin lehtomainen kuusimetsä. Se sijaitsee kulmittain aivan Puurijärven-Isosuon kansallispuiston rajoilla, loivasti länteen laskevassa rinteessä.

Lintukangas on toinen kuluvana vuonna vastaan tulleista metsistä, jossa on havaittu vahva liito-oravan esiintyminen. Ahmauksenkorpi oli ensimmäinen. Liito-oravan ruokailun jälkiä löytyi peräti kahdeksan puun alta, ja yhden alla oli noin tuhat sen papanaa. Löydöt teki Satakunnan luonnonsuojelupiirin *Risto Vilén*, joka raportoi niistä sekä välittäjälle että Luonnonperintösäätiölle.

Liito-orava on saanut elää alueella pitkään häiriintymättä, sillä metsään ei ole 70-luvun jälkeen merkittävästi koskettu. Metsän mahtavat aarnikuuset ovat yli satavuotiaita, ja länsirajalla on juuri sopiva leppää kasvava niitty liito-oravan ruokavarastoksi. Maastossa köllöttää nurin kaatuneita jättiläispuita, joiden juurakkojen aliseen maailmaan on syntynyt koloja ja piilopaikkoja mäyrille ja muille maanpiirin asukeille.

Lähdin katsomaan metsää marraskuun alussa Hollolassa asuvien luonnonystävien *Raija Kivisen* ja *Pentti Hakulisen* kanssa. Lintukangas tuntui heti maastoon päästyä ystävälliseltä, suojaavalta maailmalta ympärillämme, hieman lämpimämmältä kuin ympäristö. Me kolme ihastuimme Lintukankaan korkeisiin puihin, sen satumetsän tunnelmaan ja loistavaan vihreään sammalpohjaan, joka korostui vuodenajan sammuneiden värien keskellä. Eväsretkeämme ilahduttivat töyhtötiaiset, käpylinnut ja kauempaa huutelevat, talvea ennustavat joutsenet. Suppilovahveroita nousi herkullisen näköisinä ryhminä sammaleesta. Metsässä tuntui aikojen tasapaino: puiden ikä ulottui pienistä taimista keloihin ja pökkelöihin.

Samana iltana kuvailin retkeä puhelimessa säätiön puheenjohtajalle Pentti Linkolalle: täydellinen ikimetsä – tästä metsä ei enää parane!

Pentti Hakulinen lahjoitti käyntimme jälkeen Luonnonperintösäätiölle kilon kultaharkon, jonka myynnistä saaduilla tuloilla onnistuimme ostamaan Lintukankaan. Koska alue oli julkisessa myynnissä, metsää uhkasi muuttuminen aukoksi, johon olisi jäänyt pystyyn vain parikymmentä puuta.

Lintukankaan satumetsä pelastui täpärästi – ja kultalahjoitus itsessään oli kuin sadusta, hyvien metsänhaltioiden maailmasta. Saduissahan haltioilla on usein hallussaan kultaa, ja joskus hyvä haltia voi olla antelias sille, joka kohtelee luontoa hyvin.

Raija Kivinen ja Pentti Hakulinen Lintukankaan satumetsässä

Teerisuo

19,4 hehtaaria,
Puolanka, Pohjois-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 97. SUOJELUALUE

Harjun eli tulevan Nauruniemen suojelualuen niittymaisemaa vuonna 1953.

Muistoja menneestä työstä

TEKSTI: **ARI-PEKKA AUVINEN** KUVA: **VÄINÖ KOMU**

Kun lähestyy pessimismistä mainetekijän luoneen Puolangan taajamaa lännestä, ei voi olla näkemättä tienvarren epätavallisen suurta kylttiä: ”Puolanka. Vielä ehdit kääntyä pois”. Harmaana sateentihkuisena syyskuun päivänä minulla oli varoituksesta huolimatta kaikki syy jatkaa matkaa.

Vajaata vuotta aiemmin oli entinen Puolangan koulun uskonnon- ja filosofianlehtori *Anna Lehmikangas* ottanut Luonnonperintösäätiöön yhteyttä. Oli kaksi hänen edesmenneen miehensä *Keijo Lehmikankaan* suvun vanhaa niittypalstaa, joille pitäisi keksiä jotain. Pirttijoen varrella kasvoi vanhojen suoniittyjen laidalla jo reipasta metsää. Toinen, Kainuun vaarajakson kupeessa oleva Teerisuo, oli valtaosin avosuota.

Tuona harmaana syyskuun päivänä Anna Lehmikangas myi säätiölle Iso Tilansuon–Housusuon Natura-alueeseen rajoittuvan tilan Pirttijokivarresta ja lahjoitti Teerisuon määräalan. Molempien koko on pyöreästi 19 hehtaaria.

Kaupan ja lahjoituksen vahvistamisen jälkeen vierailin Pirttijoella toistamiseen Annan paikalle kutsuman historian jatko-opiskelija *Antti Heikkisen* kanssa. Sade ja pitkä joenvarsiniittyjen kasvillisuus kasteli vaatteet perin pohjin, mutta se ei haitannut.

Antti vertasi Pirttijoen varren niittyjä erikoisluvalla järjestyneeseen käyntiinsä Parthenonin temppelin sisällä Ateenassa. Toki jälkimmäisen merkitys maailmanhistorialle oli suurempi, mutta täällä oli Suomen syrjäseutujen syvin historia. Esiäitien ja -isien periksi antamattomassa työssä, jonka jäljet näkyivät Pirttijoen varressa 60 vuotta viimeisten niittojen jälkeen yhä selvästi. Kumpi oli vaikuttavampi oli lopulta näkökulmakysymys.

Kulkukelpoinen joki ja sen varren tasaiset turvemaat olivat tarjonneet Auhon kylän asukkaille elinmahdollisuuden lohistaankin tunnetun Kiiminkijoen vesistön äärimmäisellä laidalla. Pirttijoen rannalla kävellessä mietin, että miten tämän maisemallisen muistomerkin voisi säilyttää myös tuleville sukupolville. Suoniittyjen pelastaminen olisi teko myös monimuotoisen luonnon säilyttämiseksi.

Aktiivisen hoidon piirissä olevia suoniittyjä on nykyisellään todella vähän, jos lainkaan. Pirttijokivarressa oli aikoinaan yli sata latoa ja niihin kuuluvaa niittyalaa. Yhden tai kahdenkin ylläpito perinteisin menetelmin vaatisi kovaa lihastyötä, aivan kuten satojen vuosien ajan. Vieläkö meistä nykyihmisistä olisi siihen?

Nauruniemi

18,8 hehtaaria,
Puolanka, Pohjois-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 96. SUOJELUALUE

Majavan jälkiä Pirttijoen varressa syksyllä 2018. Vastarannalla hieman pajukoitunutta entistä suoniittyä.

Pirttijoen historiaa ja luontoa Harjun niittypalstalla

TEKSTI: **ANTTI HEIKKINEN**
KUVA: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Kainuun luoteiskulmalla, Puolangan Auhonkylän läheisyydessä virtaa 17 kilometrin mittainen Pirttijoki, yksi Natura-ohjelmaan kuuluvan Kiiminkijoen latvavesistä. Ainakin 1800-luvun alusta ovat Pirttijoen rantamaat olleet kyläläisten luhtaniittyinä, joilta on niitetty heinää karjan talvirehuksi. Auholle tuli asutus 1500-luvulla, mutta todennäköisesti Pirttijoen rantoja on tehty niityiksi jo paljon aiemminkin. Suomaiden keskellä tasaisesti virtaava joki on ollut tärkeä kulkuväylä niin kauppiaille, tervanpolttajille kuin tukinuittajillekin. Jokivarrella sijainneet niittypirtit eli niittysaunat toimivat kesäisten niittoreissujen ohella uittoväen, erämiesten ja marjastajien tukikohtina. Entisaikaan lukuisat vanhat heinäladot loivat erämaisen joen rantamaisemaan myös ripauksen inhimillistä estetiikkaa harmaina niittotyön temppeleinä.

Mutkittelevan ja niemekkään joen vanhasta paikannimistöstä tunnetaan vielä noin 60 nimeä. Luonnonperintösäätiön hankkiman vanhan Harjun palstan kohdalta tiedetään niemiä, kuten Saunaniemi, Pitkänniemi, Nauruniemi, Isinranta ja Tikunniemi, sekä latoaloja, kuten Koivumutka, Kannokko ja Rajanpalvelija. Suojelualueeksi nimeksi tulevan Nauruniemen taustalta löytyy kertomus niittotöissä olleiden piikojen ja renkien niittysaunasta kuuluneesta naurunremakasta.

Muistitiedon mukaan viimeinen harjulaisten niittomatka jokivarteen oli kesällä 1961. Sittemmin Harjun niittypirtti siirrettiin alempana jokea sijainneeseen Hulminahoon kalastajien yhteiskämpäksi. Muutamasta jokivarressa vielä pystyssä olevasta ladonrungosta jokainen löytyy juuri Harjun niittypalstan kohdalta. Muualla ne ovat maatuneet tai siirretty uusiokäyttöön, usein valitettavasti polttopuuksi.

Luontoesteetikolle Pirttijoki tarjoaa häikäiseviä mahdollisuuksia erityisesti kesäisin. Alueelta voi tavata laajan kirjon kotimaan lajistoa aina hirvistä karhuihin ja poroista ahmoihin. Tavallisimpiin luontoelämyksiin kuuluvat esimerkiksi vesilinnut ja kuusikoissa rymistelevät metsot. Hyönteisten ja kasvien määrä jokivarrella lienee erityisen korkea. Kaloista varsinkin haukea on runsaasti, mutta menneinä aikoina jokivarressa toteutetut ojitukset johtivat valitettavasti lohi-, taimen- ja harjuskantojen voimakkaaseen taantumiseen.

Luontoretkeilijä voi kulkea jokivartta niin jalan, veneellä kuin vaikkapa melomalla. Kaksi vielä jäljellä olevista niittypirteistä, entinen Harjun niittysauna eli nykyinen Hulminahon kämppä sekä viimeisimpänä niskalaisten ja taikkolaisten yhteisenä niittypirttinä vielä 1950-luvulla toiminut Nurmen niittysauna, tarjoavat mahdollisuuden yöpyä entisaikain tunnelmissa. Läheinen Iso-Tilansuo–Housunsuon soidensuojelualue on omiaan lisäämään niin alueen luontoarvoja kuin retkeilyllistä kutsuvuuttakin. Pirttijoen luonto- ja historia-arvojen turvaamisen kannalta olisi toivottavaa, että soidensuojelualuetta laajennettaisiin sekä soiden reunojen ojituksia tukittaisiin.

Luhdanniitty

8,2 hehtaaria, Hollola, Päijät-Häme
SÄÄTIÖN 93. SUOJELUALUE

Valkeapuro

6 hehtaaria, Nurmijärvi, Uusimaa
SÄÄTIÖN 94. SUOJELUALUE

Luhdanjoki nousee arvokkaaksi tulvaniityksi Luhdanniityn uudella suojelualueella.

Jokivarsien palstoja suojeluun Nurmijärvellä ja Hollolassa

TEKSTI JA KUVAT: **ANNELI JUSSILA**

Kaksi eteläisessä Suomessa virtaavaa maitokahvin väristä jokea, Porvoonjoki ja Vantaa, saivat uusia suojelualueita rannoilleen. Vantaanjoen varresta ostettiin Valkeapuro, ja Hollolasta Luhdanjoen varresta Luhdanniitty.

Valkeapuroksi nimetyn suojelualueen arvokkain osa, rantavyöhyke, kasvaa rehevää lehtimetsää suurine raitoineen, haapoineen, koivuineen ja kuusineen. Joukossa on joitakin todella vanhoja, vaikuttavia puuyksilöitä, toiset niistä jo maahan kaatuneita luonteikkaita petäjiä.

Tällainen koskematon rantalehto on itsessään suuri harvinaisuus, varsinkin kun se sijaitsee täällä ns. hemiboreaalisella eli tammivyöhykkeellä.

Vantaanjoki Valkeapuron kohdalla.

Valkeapuron notkossa kasvaa rehevää, moni-ikäistä sekametsää.

Kahden hehtaarin koskemattoman lehtoalueen kylkiäisenä tuli neljän hehtaarin osittain hakattu palsta, josta osa on istutettu kuuselle; paikoin sillä kasvaa pieniä lehtipuu- ja kuusimetsiköitä.

Luonnon helmaan jätettynä tämä reheväpohjainen alue kehittyy pian tukemaan vanhan lehdon "selustaa" ja samalla turvaa viehkeää Valkojan notkoa. Kirkas puro saa alkunsa Valkojan lähteestä lähistöltä ja laskee Vantaaseen paikassa missä vanha lehto alkaa.

Vesilintujen keitaat Porvoonjoen alajuoksulla

Hollolasta Porvoonjoen yläjuoksulta, missä jokea nimitetään Luhdanjoeksi, ostettiin neljästä palstasta muodostuva alue. Tämän Luhdanniityksi nimetyn kokonaisuuden myi säätiölle Enskala Osakeyhtiö, jonka hallussa alue oli saanut olla kutakuinkin koskemattomana.

Luhdanniitty sijaitsee sopivasti pikkutien päässä vain runsaan kilometrin päässä säätiön aiemmin rauhoittamasta Luhtarannasta joen toisella puolella. Sen eteläpuolelle jää yksityinen suojelualue ja pohjoisessa muutaman kilometrin päässä on Luhdanjoen suurehko suojelualue lintutorneineen.

Luhdanniitty sisältää luontotyyppinä arvokasta tulvaniittyä, joka tarjoaa mm. perhosille hyviä ravintokasveja. Perhoset lensivätkin alueella jo huhtikuusta asti, jolloin kävin siellä ensimmäistä kertaa. Taivaanvuohet mäkättivät rantojen yllä, metsäviklot räpsähtivät lentoon melkein jaloista ja vesillä viivähti isoja muuttavia lintuparvia. Osa jää jokilaaksoon pesimään – Luhdanjoki on tärkeää vesilintualuetta.

Tiedetään, että näillä main on sijainnut vielä ajanlaskun alun tienoille sijainnut muinaisjärvi, jonka rantapenkoilta löytyy useita mesoliittisen kivikauden aikaisia asuinpaikkoja ja leirejä. Luonnollisista syistä kadonneen muinaisjärven hahmo on yhä havaittavissa maaston suurissa linjoissa, ja meanderoiva Luhdanjoki on sen vetinen muisto. Veden laskettua rantoja on laidunnettu ja niiltä on kerätty heinää.

Marraskuun puolella saatiin ilahduttavasti lisätukea Luhdanjoen rantojen suojeluun, kun sama perikunta myi Luonnonperintösäätiölle Luhdanniityn eteläpuolelta vielä yhden palstan, jossa on erityisen paljon haapaa, runsaasti lahopuuta ja selvästi enemmän töyräänpäällistä maaperää jonne tulva ei ulotu.

Luhdanjokivarren suojelualueiden helminauha sai ketjuunsa jälleen uuden vihreän helmen – ja Luhdanniityn yhteispinta-ala nousi yli kahdeksan hehtaarin. Kun aiemmin suojeltu kahdeksan hehtaarin Luhtaranta lasketaan mukaan, Luonnonperintösäätiö on suojellut täällä Porvoonjoen alkujuoksulla yli 16 hehtaaria.

Ehkä seuraavat vuodet tuovat lisää alueita tämän tärkeän tienoon suojeluun.

Järvineva
12,9 hehtaaria,
Lapua, Etelä-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 87. SUOJELUALUE

Nurmonneva
22,4 hehtaaria,
Lapua, Etelä-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 84. SUOJELUALUE

Nuoruuden suot

Lapualta saatiin suojeluun kaksi suota, Nurmonneva ja Järvineva.

TEKSTI JA KUVA: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Seisoessani kauniin elokuisen päivän iltana luonnonsuojelun veteraani *Seppo J. Ojalan* vieressä Lapuan Nurmonnevan keskellä, ymmärrän pian, että olemme erityisellä paikalla. Sen ohi että kyseessä on yksi vähälukuisista jäljellä olevista Etelä-Pohjanmaan peltolakeuksien keskellä kohoavista keidassoista, Nurmonneva liittyy mitä kiinteimmin Sepon elämään. Ojaloiden kotitila Latva-Ojala on alle kilometrin päässä suon laidalta.

Laskeva aurinko värjää maiseman kullankeltaiseksi, kun kurjen sulkaa kädessään hypistelevä Seppo aloittaa:

”Jatkosodan aikaan taloomme tuli Neuvostoliiton ja Saksan rintamien väliin jäänyt inkeriläisperhe sotaa pakoon. Perheeseen kuului minua kymmenen vuotta vanhempi poika, Viljo Meijer. Poika oli esikuvani; kova löytämään lintuja ja taitava käsistään. Vaikka minä olin alkuun vasta pieni lapsi ja Viljo jo teini-ikäinen miehenalku, kuljin hänen perässään, minkä ikinä pystyin.

Heti ensimmäisenä syksynä alkoi kiivas kottaraispönttöjen rakentaminen. Kesällä Viljo löysi pesilleen laskeutuvien kiurujen pesät. Nurmonnevalle mentiin ensimmäisen kerran ehkä, kun minä olin kuusi. Viljo oli erinomainen marjastaja ja sienestäjä, ja Nurmonnevalla paljon karpaloita ja lakkaa. Avosuon keskeltä erottui yksinäinen mänty, jossa oli aina variksen pesä. Annettiin sen olla muuten rauhassa, mutta kesällä käytiin katsomassa millaiset munat tai poikaset siellä oli.

Neuvostoliittoon palauttamista pelännyt Viljo pakeni Tornionjoen jään yli Ruotsiin talvella 1947. Viljon isä oli ennen evakkomatkaa haettu Siperian junaan eikä hän siltä kyydiltä koskaan palannut. 50-luvun puolivälissä Viljo uskaltautui takaisin Suomeen ja asettui Tampereelle. Yhteys Lapualle säilyi kuitenkin läpi elämän. Kun Viljo tuli käymään, kävelimme Nurmonnevan poikki sukulaisten luo Eskolaan. Joskus lakkaa oli niin paljon, että saappaanvartemme loistivat keltaisina.

Täällä minun luontoharrastukseni alkoi, ja maailmansodan kotiimme heittämällä inkeriläispojalla oli siihen suuri vaikutus. Nurmonnevan lintuja olen seurannut siitä lähtien. Joskus 60- ja 70-lukujen taitteessa täällä oli 600 teeren parvi. Soidinpaikkana tämä on säilynyt näihin päiviin. Riekkojakin on vielä. Ja on tullut jotain uuttakin. Kalasääski asettui hiljan pesimään suon laitaan.

Nurmonnevasta oli tulla turvesuo. Silloin olisi pitänyt miettiä, olisiko kotitilaa ollut enää mieltä asua. Suojelun myötä turvetuotannon uhka on kuitenkin väistynyt, ja se on suuri helpotus. Suomessa 80-vuotiaaksi elänyt, 2010 kuollut Viljokin olisi ollut iloinen."

Järvineva

Nurmonnevan 22 hehtaarin laajuisen alueen lisäksi Luonnonperintösäätiö hankki tammikuussa 2019 palan myös toista Sepon kotipiirin suota. Martikkalanjärveen ulottuva Järvineva sijaitsee viisi kilometriä Nurmonnevasta lounaaseen. Sen laidalla on Sepon kotitilan maistaan suojelema 17 hehtaarin suonlaitakuusikko ja naapurissa vielä toinen neljän hehtaarin yksityinen suojelualue.

Näiden viereen onnistui Luonnonperintösäätiö hankkimaan 13 hehtaaria puoliavointa nevaa. Täällä kohoavat vanhat rämemännyt veistoksellisen harvaan sarojen peittämästä märästä turvepatjasta. Ilves ja kanahaukka asuvat metsän puolella ja kuikka on hiljan asettunut suonrantaiselle Martikkalanjärvelle. Maakotka ja karhukin on havaittu.

Järvinevan keskellä on Pakosaari-niminen metsäsaareke. Nimi juontunee isonvihan ajasta; paikallisten asukkaiden paosta märän suon keskellä olevaan suosaarekkeeseen, kun venäläiset kasakat terrorisoivat kyliä. Myös Nurmonnevalta ja sen läheisyydestä löytyvät Venäjähensaari ja Kasakkavainio kertonevat samaa tarinaa.

Seppo J. Ojala kotisuollaan Lapuan Nurmonnevalle perustetun suojelualueen keskellä.

AUKEAMAN TEKSTIT JA KUVAT: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Aarnikangas

7,5 hehtaaria,
Pyhäjärvi, Pohjois-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 102. SUOJELUALUE

Lahja Pyhäjärveltä

Kymmenvuotiaana *Juhani Tolonen* näki kotimetsässään, kun peippokoiras lennähti oksalle vain parin metrin päähän pienestä pojasta ja lauloi pelkäämättä pontevan säkeensä. Elettiin jatkosodan vuosia 1940-luvun alussa ja maailma oli arvaamaton paikka. Lähes 80 vuotta myöhemmin vanhan miehen silmäkulma kostuu tamperelaisen kerrostalohuoneiston keittiössä, kun kysyn Juhanilta hänen luontoharrastuksensa taustoista.

”Siitä peiposta se kaikki alkoi”, Juhani huokaa. ”Kun se oli niin kaunis.”

Leikkaussalihoitajana elämäntyönsä tehnyt Tolonen on ollut koko aikuiselämänsä innokas kasviharrastaja ja Tampereen kasvitieteellisen yhdistyksen aktiivinen jäsen. Kun hän 2000-luvun alussa peri 7,5 hehtaarin palan äitinsä kotitilasta Pohjois-Pohjanmaan maakuntajärvi Pyhäjärven rannalta, teki Tolonen siellä heti perusteellisen kasvikartoituksen. Erikoisimpana löytyi harajuuri vanhan kuusen juurelta.

Nyt 2010-luvun tullessa päätökseen on Pyhäjärven rantakuusten ikä jo hyvän matkaa yli 100 vuotta eivätkä aikuisen miehen kädet enää yllä suurimpien runkojen ympäri. Kaunista vanhaa kuusikkoa on nelisen hehtaaria. Loppuala koostuu pikku hiljaa luonnontilaistuvasta korvesta ja nuoresta koivikosta. Pyhäjärven koskematonta rantapengertä tilaan kuuluu 200 metrin verran.

Juhanin ensimmäinen etunimi on Aarni ja tilan nimi rekistereissä Aarnikangas. Sellaisena – aarniona – Juhani toivoo sen säilyvänkin. Siksi hän otti kesällä 2019 yhteyttä Luonnonperintösäätiöön. Meidän mieluiseksi tehtäväksi jäi järjestää lahjoituksen vastaanotto ja alueen suojelu.

Kunpa kaikki olisikin aina näin yksinkertaista ja kaunista.

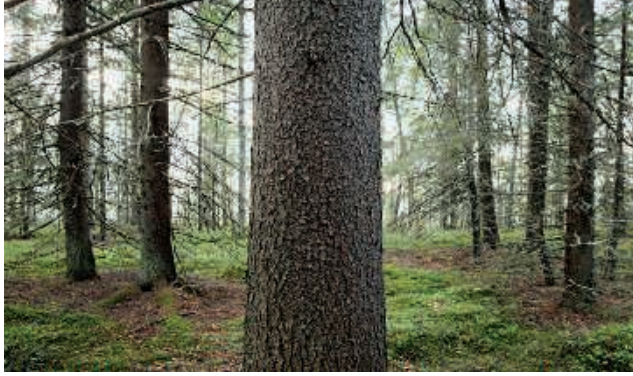

Aarnikankaan vanhaa kuusikkoa Pyhäjärven rannassa.

Talvisia kynttiläkuusia Aarnivalkea-Kivisuon lisäosalla

Kesällä 2019 pohjantikka pesi Tulijoen rantakuusessa.

Tulijoen puroverkosto täydentyi

Tulijoki

58,9 hehtaaria, 3,4 hehtaarin lisäosa 2019,
Puolanka, Pohjois-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 46. SUOJELUALUE

Joulukuussa 2018 Luonnonperintösäätiö hankki yksityiseltä 3,5 hehtaari lisäosan Puolangan Tulijoen suojelualueeseen. Laajennuksen myötä säätiön omistaman alueen koko kasvoi jo komeaan 58,9 hehtaarin. Valtion itsenäisyyden juhlavuoden kampanjassa 2017 suojeleman reilun 11 hehtaarin naapurialueen myötä Tulijoen varren vanhoja metsiä on turvassa pyöreät 70 hehtaaria.

Luonnonperintösäätiön lisäalueen suurin arvo on sen puroissa. Alueella koillisesta laskeva Omenapuro yhtyy pohjoisesta virtaavaan Härköpuroon. Yhdistyttyään virran nimi muuttuu Pienijoeksi, jonka koko 700 metrin mittainen uoma on nyt suojelualueella.

Kaikkien näiden purojen uomia on oiottu joskus Kainuun ojankaivuun kiihkeillä 70- ja 80-luvuilla, mutta sittemmin Omenapuroa on myös ennallistettu. Vuonna 2010 toteutetussa Kainuun ympäristökeskuksen hankkeessa Omenapuroon lisättiin muun muassa puumateriaalia purotaimen elinolojen parantamiseksi.

Pidemmällekin voitaisiin mennä. Omenapuron ja Pienijoen vanhat uomat näkyvät maastossa yhä selvästi. Ehkäpä ei olisi vielä liian myöhäistä palauttaa vettä niiden kiemuroihin?

Kesä 2019 oli Tulijoella komea. Kanahaukka sai valtionmaan puolella siivilleen kolme jäntevää koiraspoikasta, pohjantikka varjeli omaa jälkikasvuaan Tulijoen rantakuusen uumenissa Luonnonperintösäätiön suojelualueella ja pohjansirkkukoiras lauloi kauniisti Omenapuron varressa.

Kuusamon Aarnivalkea-Kivisuo laajeni jälleen

Aarnivalkea-Kivisuo

165,9 hehtaaria, 6,1 hehtaarin lisäosa 2019,
Kuusamo, Pohjois-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 41. SUOJELUALUE

Heinäkuussa 2019 Luonnonperintösäätiö sai ilahduttavan yhteydenoton. *Raija Mustonen* Kuusamosta sisaruksineen tarjosi ostettavaksi 6,1 hehtaarin perintöpalstaa Kuusamon Aarnivalkea-Kivisuon suojelualueen lounaiskulmalta. Alueella on 130 metriä yhteistä rajaa olemassa olevan suojelualueen kanssa ja metsän ikä puustoarviossa kuvioittain 159 ja 148 vuotta.

Maastokäynti palstalla elokuussa Raijan ja hänen siskonsa *Seija Määtän* kanssa vahvisti ennakkokäsityksen siitä, että alue olisi hieno lisä Aarnivalkea-Kivisuohon. Metsästä on haettu joitakin tukkeja rakennuspuiksi heti sotien jälkeen, mutta nykyaikainen metsänhoito ei ole jättänyt siihen jälkeäkään.

Kahden luontaisesti eri-ikäisrakenteisen kankaan vanhimmat puut lienevät yli 200-vuotiaita. Pohjoislaidalla on Koillismaan tykkylumen muovaamia kauniita kynttiläkuusia. Kahden kankaan välissä on ravinteikas suojuotti.

Kaupantekopäivänä tammikuun 2019 puolivälissä Kivisuon laidalla oli jo niin paljon pehmeää lunta, että metsässä hiihtäminen oli kunnon metsäsuksillakin todella raskasta. Samalla metsässä oli myös täydellisen hiljaista.

Kokonaisuudessaan Kivisuon alueen rauha on kuitenkin uhattuna. Luontokaupungiksi itseään kutsuva Kuusamo on merkityttänyt omalle maalleen Aarnivalkea-Kivisuon naapurissa vajaan 20 hehtaarin avohakkuuleimikon parisataavuotiaaseen luonnonmetsään. Hakkuiden ohella moottoriurheilu uhkaa yhä Kivisuon upeaa moton ja kaivinkoneen koskematonta maisemaa.

Tätä kirjoittaessa kaikki on edelleen auki. Nähdäänkö Kuusamossa Luonnonperintösäätiön viitoittama mahdollisuus alueen luonto- ja virkistysarvojen vaalimiseen vai yritetäänkö metsätaloutta ja moottorien pärinää ujuttaa väkisin alueelle, jonne ne eivät kuulu? Keskusteluyhteys kaupunkiin on onneksi saatu avattua.

Laitakangas-Tuohisaari

30,5 hehtaaria
Siikalatva, Pohjois-Pohjanmaa
SÄÄTIÖN 89. SUOJELUALUE

Poimuhiippoja ja valkohankajäkälää vanhan raidan kyljellä Laitakangas-Tuohisaaren suojelualueella.

HEINON LAHJA LUONNOLLE

TEKSTI JA KUVA: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Laitakangas ja Tuohisaari kohosivat *Heino Jokelaisen* lapsuudessa selkeärajaisina ja korkeina kuin kuusilaivat pohjoispohjalaisen nevan takaa. 1960-luvun alussa karu rahkaneva oli vielä avoin eikä suosaarekkeita ollut hakattu. Isän kanssa käytiin yrittämässä niistä metsoa ja jänistä.

Isä kuoli 1972 ja vastuu Pulkkilan – nykyisen Siikalatvan – Hyvärilän kylässä sijaitsevasta entisestä torpasta siirtyi yhä enemmän Heinolle. Kokonaan tila siirtyi häneen nimiinsä 80-luvun alussa. Lehmiä oli enimmillään 20, mutta toimeentulo ei ollut aina itsestään selvää. Talvella 1977 hakattiin pieni aukko Laitakankaan paraskasvuiseen eteläpäähän, kun tilan rakennuksia täytyi remontoida ja traktorikin kaipasi päivitystä.

Vain kissa jäi, kun lehmät ja muut eläimet lähtivät vuonna 1985. Tämän jälkeen Heino Jokelainen elätti itsensä etupäässä koneurakoinnilla. Metsiä hakattiin seuraavan kerran 1994, jolloin Laitakankaalle ja Tuohisaareen syntyi isommat aukot.

Ajat muuttuivat edelleen. Osa Laitakankaan ja Tuohisaaren ympärille 1960-luvun puolivälissä auratuista ojista tukkeutui ja avohakkuualoille nousi tiheä nuori sekametsä. Laitakankaan eteläpään haavat alkoivat tulla tikankolopuun mittaan. Vanha hakkuissa säästetty raita seisoi yhä kankaan keskellä.

Kesällä 2018 Heino Jokelainen kuuli Luonnonperintösäätiöstä. Laitakankaan ja Tuohisaaren metsän hoitaminen taloudellisen tuoton näkökulmasta ei enää innostanut. Voisihan sitä jotain jäädä metsän eläimillekin, hän tuumi. Ihan vaan jäädä, hoitamatta, omia aikojaan villiintymään

Maaliskuisena pakkastiistaina 2019 Heino Jokelainen täytti 68 vuotta. Syntymäpäivänään hän antoi lahjan Suomen luonnolle ja lahjoitti 30,5 hehtaarin osan kotitilastaan luonnonsuojelualueeksi.

Talven vallan taituttua, lakkiaispäivänä 1.6. kiersin Laitakankaan laitoja ja tutkin ojien virtaussuuntia. Osa ojista olisi mahdollista tukkia aika helpostikin ja nevan kehitys saada niiltä osin kääntymään takaisin kohti luonnontilaa.

Laitakankaan itäreunalta rysähti komea metsokukko lentoon. Paljon olivat ihmiset sen suvun asuinmaita muokanneet. Siinäkin määrin, ettei maisemaa olisi enää tunnistanut samaksi. Nyt oli sentään yksi kolkka, jossa metsokin saattoi luottaa metsän varttuvan ja säilyvän.

Pyrynmaa

91,5 hehtaaria, 7,5 hehtaarin lisäosa 2019 Inari, Lappi

SÄÄTIÖN 31. SUOJELUALUE

Pyrynmaa laajenee – KASVIHARVINAISUUDET SUOJELUN PIIRIIN

TEKSTI JA KUVA: **ANNELI JUSSILA**

Kesällä 2019 saatiin ostaa *Harald Helanderilta* Ivalosta 7,5 hehtaaria lisämaata Pyrynmaan suojelualueeseen. Hienosti maastoutuva, omin käsin rakennettu, orgaanista arkkitehtuuria edustava pieni talo luonnontilaisessa metsässä jää Margareta ja Harald Helanderin elinikäiseksi asunnoksi ja sen pihapiiri on tänä aikana yksityistä aluetta.

Pyrynmaata täydentävään alueeseen kuuluu mielenkiintoisia elinympäristöjä. Aiemmin ostettu alue oli lähinnä runsaslahopuustoista kangasmetsää, jonka upein osa oli Repomellan harju keloineen ja aihkeineen sekä itäreunan puustoinen suo. Nyt mukaan tulee lisää Ivalojoen rantaa, mm. pieni luonnontilainen hiekkaranta ja rantaluhta. Lisäksi suojelun piiriin saadaan erityisen tärkeitä elinympäristöjä kuten jyrkänteen alusmetsä, puron välitön lähiympäristö ja rehevät lehtolaikut. Viimeksi mainitut ovat täällä pohjoisessa erikoisen runsaan ja monipuolisen kasvimaailman tyyssijoja.

Konilanton pitkänomainen lampi laskee pikkupuroa myöten Ivalonjokeen ja lammen ja joen väliin jää yksi Pyrynmaan rehevimmistä paikoista, tulvaniitty. Se on heinäkuun alussa täpötäynnä kukkivia kulleroita. Täällä kasvaa Inarissa harvinaisia sudenmarjaa ja pohjanpunaherukkaa. Viereisessä lehtolaikussa viihtyy metsäruusu. Lehtomaisuus jatkuu idän ja kaakon suuntaan ohi pihapiirin. Ivalojokirannassa kasvaa tällä kohdin myös mm. siperiansinivalvattia.

Pyrynmaan lisäosalla kasvaa kolme harvinaista, EU-direktiivin mukaista Suomen vastuulajia: lännenmaarianheinä, pohjannokkonen ja pohjanhoikkaängelmä. Konilanton lammen taakse jo aiemmin hankitulle alueelle jää neljäs vastuulaji, kellosinilatva. Lännenmaarianheinän ja pohjanhoikkaängelmän Euroopan kannasta kasvaa Suomessa yli 45 prosenttia. Pohjannokkosen vastaava osuus on 15-30 ja kellosinilatvan 30-45 prosenttia.

Pyrynmaan laajennusosa sulkee sisäänsä todellisia kasviaarteita, jotka saavat turvapaikan nyt myös luonnonsuojelulain piirissä, oltuaan tähän asti Harald Helanderin hyvässä hoidossa.

Pyrynmaan lisäosa ostettiin Harald ja Margareta Helanderilta.

LUONTOLAHJOJA ETELÄISESTÄ SUOMESTA

Hyviä metsänhaltioita ja -haltiattaria on ollut liikkeellä kuluvana vuotena muitakin kuin *Pentti Hakulinen*, Lintukankaan pelastaja. Eteläisestä Suomesta saatiin kolme aluelahjaa. *Aki Kaurismäen* Keuraanmäestä Pusulassa kerrotaan tarkemmin toisaalla tässä lehdessä.

Kyöpelinvuoren alue Mäntyharjulla sai täydennystä, kun Pro Luontokuva -yhdistys lahjoitti suojelemansa kappaleen Kyöpelinvuorta, sen alusmetsää ja niittyä säätiölle. Lahja oli erittäin tervetullut, sillä juuri vuoren rinne ja alusmetsä on yksi koko alueen arvokkaimpia osia.

Etelä-Karjalasta saatiin pieni Lammashaan alue lahjaksi Savonlinnassa asuvalta *Fevronia Orfanokselta*. Lammashaka sijaitsee Haminassa, Pyhällön kylässä.

Fevronia kirjoittaa lehden lukijoille viestin Lammashaan lahjoituksesta:

"Uskon, että ilmastokriisin perussyynä on hengellinen kriisi. Luomakunta on pyhä. Jumala on kutsunut ihmisen luomakunnan viljelijäksi ja varjelijaksi. Ihminen ei ole pystynyt noudattamaan kutsumustaan, vaan hänestä on tullut ahne riistäjä ja hyväksikäyttäjä.

Unelmoin ajasta, jolloin Suomessa ymmärretään, että elävä, kasvava puu on kaikkein arvokkain puu. Uskon sen ajan koittavan, jolloin muu maailma maksaa pohjoisen havumetsävyöhykkeen valtioille selvää rahaa siitä, että jätämme metsämme hakkaamatta.

Lahjoittaessani Lammashaka 1:n Luonnonperintösäätiölle olin varma siitä, että näin voin taata rakkaalle metsälleni parhaan mahdollisen varjelijan."

Metsä hoitaa mieltä

Luonto lisää elämäniloa ja luovuutta, parantaa muistia ja rauhoittaa mieltä. Jo muutama minuutti metsässä laskee tutkitusti verenpainetta ja pidempi oleilu parantaa keskittymiskykyä.

TEKSTI: **JUHO HAKKARAINEN**
KUVA: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Lähivuosina on odotettavissa uutta tutkimusnäyttöä luonnon vaikutuksista mielenterveyteen. Tällä hetkellä on käynnissä Tampereen ja Jyväskylän yliopistojen yhteinen tutkimushanke, jossa selvitetään luontokokemuksen vaikutusta työikäisten masennuspotilaiden kuntoutuksessa.

Tärkeitä elementtejä hoidossa ovat luontosuhteen ohella myös sosiaalinen kontakti ja ryhmän tuki. Tavoitteena on, että kuntoutujan minäkuva vahvistuu myönteisemmäksi, masennusoireilu helpottuu ja toimintakyky paranee.

Tutkimushankkeessa on mukana ekopsykologi ja tutkija *Kirsi Salonen*, joka käyttää luontokokemusta omassa työssään ja terapiavastaanotollaan. Hän on vastikään jättänyt Tampereen yliopistoon esitarkastukseen väitöskirjan, joka käsittelee kokonaisvaltaista luontokokemusta ja sitä, miten luonto vaikuttaa psyykkiseen hyvinvointiin.

”Näyttää siltä, että erityisesti vahva luontoyhteys ja hyväksyvä läsnäolo luonnossa lisäävät hyvinvointia. Tosin mielenterveyden pulmiin tarvitaan myös sosiaalista tukea. Luontointerventiossa ne voidaan yhdistää.”

Salosen edustama ekopsykologia on suuntauksena melko nuori. Se korostaa ihmisen ja luonnon välistä vahvaa yhteyttä. Niiden hyvinvointi kulkee käsi kädessä.

”Se ei oikeastaan ole mikään mielipidekysymys, vaan tieteellisen tutkimuksen kautta havaittu tosiasia.”

Nuorille mielen hyvinvointia luonnosta

Kainuulaisessa Sotkamon kunnassa on käytössä Luontoseteli, jonka avulla kunnan ja seurakunnan nuorisotyöntekijät voivat saada tuekseen sosiaalialan ammattilaisen ja luonto-ohjaajan. Tapaamiset nuorten kanssa toteutetaan luontoympäristössä.

Toiminnan tavoitteena on ennaltaehkäisyyn sitoutuneiden nuorten mielenterveysongelmien ehkäiseminen ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisääminen. Näin korjaavan työn tarve vähenee. Palaute ja kokemukset Luontosetelistä ovat olleet hyviä.

Luontosetelin projektipäällikkö *Heidi Kotilaisen* mukaan luonnon hyödyntäminen erilaisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa on nyt nosteessa. Myös Kirsi Salonen vahvistaa, että tietoisuus ympäristöasioista on lisännyt mielenkiintoa Green Care -toimintaan. Toisaalta myös huoli ja murhe ympäristöasioista on lisääntynyt. Se näkyy myös Salosen vastaanotoilla.

”Ilmastoahdistuksen taustalla olevat tunteet, kuten pelko ja huoli ovat tärkeitä ympäristötietoisuuden ja vastuullisuuden kannalta. Ne ovat terve reaktio. Oleellista on, ettei ihminen jää yksin tunteiden kanssa, koska silloin tunteet muuttuvat ahdistukseksi”, Salonen pohtii.

Luonnonsuojelu on osa hyvinvointia

Kirsi Salonen tunnistaa ilmiön, jossa luonnolla nähdään vain välinearvo ihmistä virkistävänä ja hoitavana elementtinä. Luonto olisi syytä nähdä itsessään arvokkaana asiana ja ihminen osana luontoa. Salonen korostaakin kokonaisvaltaisuutta.

”On havaintoja ja tutkimusnäyttöä siitä, että syvä luontoyhteys ja kokonaisvaltainen luontokokemus ovat omiaan herättämään välittämisen ja myötätunnon kokemuksia myös luontoa, eläimiä ja maapalloa kohtaan.”

Myös Heidi Kotilainen näkee luonnonsuojelutyön tärkeänä osana hyvinvointia. Vieraantuminen luontoyhteydestä vaikuttaa kielteisesti ja ongelmat lisääntyvät entisestään, jos luonto ympäriltämme edelleen häviää.

”Luonto pärjää ilman meitä, mutta me emme ilman sitä. Ilman monimuotoista luontoa ihminen voi huonosti. Voimme hyödyntää luontoa monin kestävin tavoin. Se on ihmeellinen, ilmainen ja turvallinen lääke.”

Luonto on MINUN PERINTÖNI

TEKSTI: **KATI SUSI** KUVA: **ANNELI JUSSILA**

”Kaikki ne Luonnonperintösäätiön hienot metsät, joihin en enää itse jalkaisin pääse samoilemaan...” Pentti Linkolan huokaus leijuu Vähä-Uotilan mökin keittiössä Sääksmäellä, kirja- ja kirjepinojen keskellä.

Pöydällä Linkolan edessä on avoinna päivän Helsingin Sanomat, jota hän aika-ajoin lehteilee. Uutiset tulevat tarkkaan luetuksi. Ja pohdituiksi, sillä 87-vuotias kalastaja-filosofi on piinterävästi kiinni tässä ajassa, vaikka jalat eivät enää metsäretkille kanna. ”Ilmastonmuutoksesta puhutaan nyt kovasti, mikä tietenkin on hyvä asia”, Linkola aloittaa.

”Mutta tosiasia on se, että Suomen omat ikimetsät on suurelta osin jo hävitetty ja luonto tuhottu. Melkein peruuttamattomasti. Vie parisataa vuotta, ennen kuin metsäntapainen muodostuu aukkohakkuulle. Jos metsämaa vielä mätästetään, kuluu jopa kolmesataa vuotta, ennen kuin hiiltä on sitoutunut metsään ja maahan yhtä paljon kuin ennen hakkuuta.”

Kipinä välähtää vanhan radikaalin silmissä, kun hän kertoo mielipiteensä nykyisistä metsänhoito-ohjeista. ”Täysin valheellista! Aukkohakkuut muka ilmastotekoja, aivan tolkutonta!”

Aarnimetsien hävittämisellä on Linkolan mukaan vakavat seuraukset metsien eläinlajistolle. Hän siteeraa edesmennyttä ystäväänsä, akateemikko *Ilkka Hanskia*: ”Aukoksi hakatun metsän kasvaessa linnut pääsevät aikanaan palaamaan kasvavaan metsään, mutta miljoonat pieneliöt eivät. Ne menetetään.”

Kamala maa

Pentti Linkola muistelee lämmöllä pitkiä polkupyöräretkiä, joita hän 2000-luvulle asti teki ympäri Eurooppaa naisystävänsä *Sirkka Kurki-Suonion* kanssa. Pariskunta liikkui polkupyörineen pitkät siirtymät laivoilla ja linja-autoilla ja polki tuhansia kilometrejä ristiin rastiin Pohjoismaita ja Manner-Eurooppaa.

"Ajelimme kolmena vuonna Saksassa ja koko kesän aikana vastaamme tuli vain pari tukkirekkaa. Kyllä oli katkeraa palata Suomeen, jossa täysiä tukkirekkoja näimme yhtä monta päivässä."

Linkola tuijottaa hetken sanomalehden sivua. Sitten hän huokaa. ”Kamala maa tämä on. Hävitämme vanhat metsämme ja perinnemaisemamme.”

Mahdolliset luonnonsuojelualueet hupenevat hänen mukaansa järkyttävää vauhtia Suomesta. On kiire. ”Niin kauan kuin...”, hän huokaa ja hiljenee toviksi.

Ikkunan takana pensaassa räpistelee muutama tiainen. Vanhan kuusikon tiiviisti sisäänsä sulkemassa pirtissä palaa kattolamppu päivälläkin, sillä muuten sisällä ei metsänhämyltä näe lukea.

Yksilöt suojelevat luontoa

Luonnonsuojelu takkuaa Linkolan mielestä hallitustasolla. Päättäjät suoltavat vain korulauseita ja samaan aikaan motot ryskäävät kiihtyvällä tahdilla metsissä. Sen sijaan yksittäiset ihmiset tekevät arvokkaita suojelutekoja.

Juuri tästä asetelmasta syntyi vuonna 1995 voittoa tavoittelematon Luonnonperintösäätiö. Linkola perusti säätiön tukenaan myöhemmin toiminnanjohtajaksi tullut *Anneli Jussila* ja säätiön ensimmäiseen hallitukseen valittu *Otso Ovaskainen*.

Lähes neljännesvuosisadan kestäneen toimintansa aikana säätiö on lahjoitusten turvin ostanut

Pentti Linkola Kukkialehdon suojelualuetta ympäröivillä pelloilla Pälkäneen Luopioisissa kesällä 2018.

tai saanut noin 2 400 hehtaaria suomalaista metsää ja suoluontoa. Ympäristötietoisuuden kasvusta kertoo, että lähes 1 500 hehtaaria tästä on hankittu viimeisten neljän vuoden aikana. Kaikki säätiön yli sata aluetta on pysyvästi rauhoitettu luonnonsuojelulain turvin.

”Olen tyytyväinen Luonnonperintösäätiöön ja sen toimintaan, mutta en suojelualueiden määrään. Rauhoitettua alaa saisi olla paljon, paljon enemmän!”

Viikoittain säätiön toimistolta Hämeenlinnasta lähetetään postia Sääksmäelle. Pentti Linkola käy tarkasti läpi kuvaukset tarjotuista alueista, lahjoitus- ja tilitapahtumat ja ottaa napakasti kantaa juokseviin asioihin. Työntekijöiden puhelimet pirahtavat tämän tästä, kun säätiön puheenjohtaja haluaa tarkistaa asioita ja yksityiskohtia.

”Luonnonperintösäätiölle lahjoittaminen on ainut tapa, jolla tavallinen, metsää omistamaton ihminen voi konkreettisesti suojella luontoa, sillä valtion metsänsuojeluohjelma ei ota vastaan rahalahjoituksia”, Linkola toteaa.

Humiseva perintö

Jos joku on elänyt kuten opettaa, niin Pentti Linkola. Vuosikymmenet hän kalasti ja kirjoitti, eli askeettisesti ja säästi rahaa. Talvikalassa ja kalanmyyntimatkoillaan hän lyhyttä poikkeusta lukuun ottamatta liikkui hevosella. Pakettiauton Linkola omisti lyhyen aikaa, mutta se totteli huonosti hevosmiehen ohjausta. Virnistys leviää uurteisille kasvoille.

”Aina se vihattava vihreä Hiace liukui ohjauksessani vasemmalle ojaan ja minä jalkapatikassa lähdin lähitaloihin hinausapua pyytämään. Lopulta vaihdoin sen kahteen ja puoleen säkkiin hevosen kauroja: elämäni paras kauppa! Se hetki, kun vihreä perä häipyi näkyvistäni, oli valtava huojennus.”

Säästämänsä varat Linkola käytti metsänostoon Luonnonperintösäätiölle. Vanhuuden turvaksi tai perinnöksi kahdelle tyttärelle ei jäänyt säästöjä. ”Ei ole kaduttanut”, hän toteaa lyhyesti.

Askeettisesti, omillaan, omapäisesti Linkola elää edelleen. Eliksiiriä, eli punaista maitoa, kuluu, ystävät auttavat veden ja polttopuiden kantamisessa mökkiin, jonka ympärillä on suuria puita. Sellaisia oikeita puita, joiden ympäri miehen käsivarret eivät ulotu.

Ja ympäri maan, liki kahdella ja puolella tuhannella hehtaarilla humisevat säätiön lahjoittajien ansiosta suojellut tuhannet ja taas tuhannet puut.

Voiko ihmisen perintö arvokkaampi olla?

Puu

laitan käteni keloa vasten
jututtelen nuorempia
millaista oli vanhuksen elämä
ne kertovat minulle
juuri ja juuri
kertovat koska kuulun
ajanmukaiseen vähemmistöön

ennen vanhaan kun ukko-vainaa
ei ollut vielä harmaantunutkaan
ihminen joka tunsi enemmän puita
kuin ihmisiä
ei kuulunut vähemmistöön

Kevään yöt niin valoisat
kirjoitti Ailu Valkeapää
oli unet nähnyt
oli ymmärtänyt jotain
kantanut keinutuolinsa
Könkämäenon rantaan

istun Johtalanvaaran rinteellä
ekstaasissa suu auki
että miten tästä voisi vihjaista

hän vain teki sen
minä että hänen runot
maailman pelastaisivat
hän että tokkopa tuo pelastuu
ja miltä

jos itsesi pelastat itseltäsi
et tapahdu

Aina minulta että mitä
on saamelaisuus
mitä luonto
ja minä kerron

joikasin käsi ojossa yksinäisyyttä
Kuukkeli vanha varoittaja
istahti ja katsoi hyvin
kas kun ei sanonut
että minun on pian
sanottava hyvästit

Ja pesän ainokainen kyyhötti
milloin emo antaa luvan
heilauttaa lennoksi

odottaessaan se mätti matoja
seurasi maailmaa
jossa kaikki tuntui tapahtuvan
paitsi minä paitsi minä

RUNOT: **NIILLAS HOLMBERG**
Niillas Holmberg (s. 1990) on saamelainen runoilija, muusikko ja kulttuuri- sekä ympäristöaktivisti, joka asuu synnyinseudullaan Utsjoella. Runot ovat hänen kokoelmastaan Jos itseni pelastan itseltäni (Palladium 2015). Holmbergin uusin kokoelma on nimeltään Jalkapohja (Gummerus 2019).

KUVA: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Luonnonperintösäätiön
KAMPANJAKERÄYKSET KASVUSSA

Luonnonperintösäätiöllä on käynnissä lukuisia kampanjakeräyksiä, joiden avulla kerätään rahaa erilaisten suojelualueiden hankintaan. Tässä esimerkkejä käynnissä olevista kampanjoista.

Kymenlaakson Lintutieteellisen Yhdistyksen ja Luonnonperintösäätiön perustama **Kuukkelimetsä Kymenlaaksoon** on ollut käynnissä vuodesta 2008. Sopiva suojelumetsä löytyikin Iitin Hiirettelänvuorelta vuonna 2013. Kymenlaakson metsistä on suojeltu vain hyvin pieni osa, joten alue on suojelukohteena tärkeä. Lahjoituksia kuukkelimetsää varten kerätään siihen asti, että metsä ostokulut on kokonaan katettu. Syyskuun alkupuolella keräyssumma oli 141 390 euroa.

Keväällä 2012 aloitettiin yhdessä Pohjanmaan luonnonsuojelupiirin kanssa **keräys suoluonnon suojelemiseksi Pohjanmaalla**. Koskemattomat, ojittamattomat suot ovat yhä harvinaisempia varsinkin Lapin eteläpuolisessa Suomessa. Suokeräyksellä on saatu suojeltua monia alueita. Keräyksen saldo oli syyskuun alkupuolella 118 689 euroa.

Suojele pala Pirkanmaata -kampanja avattiin yhteistyössä Pirkanmaan Lintutieteellisen Yhdistyksen kanssa helmikuussa 2014. Pirkanmaan metsistä ja suoalueista on suojeltu pieni osa. Keräyksen saldo oli syyskuussa 86 562 euroa.

Etelä-Karjalassa suojeltua metsää on vähemmän kuin missään muualla maassamme, joten joulukuussa 2018 käynnistynyt **Turvapaikkoja metsälinnuille Etelä-Karjalaan** -keräys on erittäin tärkeä. Keräyksen perustamisessa ovat olleet mukana Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ja Birdlife Etelä-Karjala. Keräyksen saldo oli lokakuussa 62 876 euroa.

Kotimetsä helmipöllölle -keräys on perustettu yhdessä Itä-Uudenmaan luonnon- ja ympäristönsuojeluyhdistyksen kanssa joulukuussa 2016. Vuosikymmeniä sitten helmipöllö oli vielä Suomen runsaslukuisin petolintu, mutta nyt sen kannat ovat enää alle puolet entisestä. Taantumisen taustalla on erityisesti vanhojen kuusikoiden häviäminen. Syksyllä 2019 Helmipöllö-keräyksen saldo oli 54 985 euroa.

Tänä vuonna käynnistyneen Outdoor Siskojen Sydänmetsäkeräyksen päämääränä on oman nimikkoluonnonsuojelualueen perustaminen. Outdoor Siskot on ulkoilevien naisten yhteisö. Syksyllä sydänmetsäkeräykseen oli kertynyt 9 188 euroa.

Vuoden 2019 näkyvin keräys on ollut Mikko Saarelan muistometsä. Mikko Saarela (1958-2019) oli suomalainen muusikko, lauluntekijä ja biologi, joka tuli tunnetuksi erityisesti Eppu Normaali -yhtyeestä. Keräyksen avulla on tarkoitus perustaa Mikon nimeä kantava luonnonsuojelualue. Lokakuussa keräyksen saldo oli 27 853 euroa.

Valmisteilla ovat muun muassa Itä-Suomen yliopiston 10-vuotisjuhlakampanja, Pelimetsäkeräys yhdessä pelialan toimijoiden kanssa, Kasvatuksen metsä yhteistyössä Biologian ja maantieteen opettajien liiton kanssa ja Rakkauden metsä yhteistyössä muun muassa Mood of Finlandin kanssa.

OTA YHTEYTTÄ, MIKÄLI OLET KIINNOSTUNUT KERÄYKSEN PERUSTAMISESTA!

Taiteen metsä
– toiveena inspiroiva suojelualue

TEKSTI: **JUHO HAKKARAINEN**

Elokuussa 2019 käynnistyi Taiteen metsä -keräys, jonka tavoitteena on koota varoja taiteilijoita inspiroivan metsäalueen ostamiseen ja suojelemiseen. Tarkoituksena on, että metsäalueen yhteydessä olisi mahdollisuus myös pienimuotoiseen ulkonäyttelytoimintaan.

Keräyksen idea on taiteilija *Marika Tomu Kaipaisen*. Kaipaisella oli avautumassa taidenäyttely, jonka teemana oli vesi meidän ajassamme.

”Jo näyttelyn teema ja valokuvien tekemiseen tarvittavat kemikaalit sysäsivät minut pohtimaan teosteni ja näyttelyni hiilijälkeä. Ajattelin, että voisin maksaa myydyistä teoksista kompensaatiota.”

Taiteilija pohti, että ehkä muutkin kulttuurin parissa puuhaavat ihmiset olisivat halukkaita kompensoimaan työnsä aiheuttamaa hiilijalanjälkeä ja lahjoittamaan luonnonsuojeluun.

”Samalla tuli mieleen, että olisi mahtavaa saada taiteilijoille oma suojelualue!”

Kaipainen otti viipymättä yhteyttä Luonnonperintösäätiöön, jossa idea sai innostuneen vastaanoton. Taiteen metsä -kampanjaa lähdettiin kehittämään konkreettisemmin, ja keräys saatiin avattua elokuussa.

”Heti keräystilin avauduttua tallensin kolmen myydyn teoksen tuoton keräykseen”, Tomu Kaipainen kertoo.

Kaipainen on ilahtunut siitä, että esimerkiksi Rakkautta & Anarkiaa -elokuvafestivaali lähti mukaan keräykseen lahjoittamalla osan lipputuloista Taiteen metsä -keräykseen. Kaipainen toivookin mukaan monenlaisia tahoja ja taiteilijoita.

”Esimerkiksi Porin Jazziin tuleva artisti voisi kompensoida keräyksen kautta konserttinsa hiilikuluja tai Metallican seuraavan Suomen keikan hyväntekeväisyyskohde voisi olla Taiteen metsä”, taiteilija ideoi.

Kaipainen itse suunnittelee metsäaiheista kutsunäyttelyä ja toivoo, että museot innostuisivat metsäaiheisista opastuksista, joista voisi myös lahjoittaa Taiteen metsä -keräykseen.

Marika Tomu Kaipaisen ideasta käynnistyi Luonnonperintösäätiössä Taiteen metsä -kampanjakeräys.

Yritykset tukevat metsien suojelua

Vuoden 2019 aikana useat eri alojen yritykset ryhtyivät tukemaan metsien suojelua Luonnonperintösäätiön kautta.

TEKSTI: **JUHO HAKKARAINEN** KUVA: **ARI-PEKKA AUVINEN**

Ympäristöbonuksella nimikkosuojelualue

Luonnonperintösäätiö äänestettiin vuonna 2018 Partioaitan 365-klubin jäsenäänestyksessä Ympäristöbonus-voittajaksi. Säätiö saa puolet vuoden 2019 aikana kanta-asiakkaiden ostoista kertyvästä bonussummasta. Bonuksella on tarkoitus hankkia 365-klubille oma nimikkosuojelualue.

Partioaitta on jakanut Ympäristöbonusta vuodesta 2016. ”Ympäristöbonus on meille ja erityisesti klubilaisille tärkeä mahdollisuus tehdä hyvää ympäristölle”, sanoo 365-klubin vastaava *Sakari Hirvonen* Partioaitasta.

Vihreästä sähköstä siivu luonnolle

Energiayhtiö Fortum lahjoittaa yritysasiakkaille myytävästä, uusiutuvalla energialla tuotetuista Vihreä-sähkösopimuksistaan luonnonsuojeluun.

Vihreä-lisäpalvelun valinnut yritysasiakas osallistuu Luonnonperintösäätiön suojelutyöhön viiden euron vuotuisella lahjoituksella. Summalla säätiö suojelee 10 neliömetriä ikimetsää vuodessa.

”Vihreä-lisäpalvelu on otettu hyvin vastaan. Kiitosta on saanut selkeä, konkreettinen ja kotimainen suojelukohde ja uusiutuva energia”, kertoo tuotepäällikkö *Kiti Ryytty* Fortumista.

Ikimetsä-tuotteita Familonilta

Patjoja, tyynyjä ja vuodevaatteita valmistava Familon tuki vuonna 2019 Luonnonperintösäätiön työtä kahden Ikimetsä-tuotesetin kautta. Yhden tuotesetin myynnistä lahjoitettiin 10 euroa ikimetsien suojeluun.

”Ikimetsä-ajatuksesta innostuttiin Familonilla ja se koettiin erittäin tärkeäksi. Saimme tuotteista ja kampanjasta erittäin positiivista palautetta sekä kumppaneiltamme että suoraan kuluttajilta”, kommentoi Familonin vastuullisuusasiantuntija *Katri Pylkkänen*.

Tervetuloa yrityslahjoittajaksi!

Luonnonperintösäätiö saa jatkuvasti uusia yritystukijoita. Jutun kirjoitushetkellä yhteistyöhön ovat lähdössä muun muassa matkatoimistot Kon-Tiki Tours ja Uudenmaan Seuramatkat. Myös muita yritysyhteistyösopimuksia on valmisteilla.

Yritykset ovat lämpimästi tervetulleita säätiön lahjoittajiksi. Lahjoitustavat räätälöidään kullekin yritykselle sopiviksi. Selkeitä vaihtoehtoja ovat ryhtyminen yrityskummiksi tai tukiosuuden sisällyttäminen tuotteen tai tuoteryhmän hintaan. Lisätietoja yrityslahjoittamisesta löytyy Luonnonperintösäätiön kotisivuilta **luonnonperintosaatio.fi.**

Yritykset tukevat Luonnonperintösäätiön kautta konkreettisesti Suomen ainutkertaisen luonnon, sen kasvien ja eläimistön säilymistä. Kuvassa joutsenen pesä Karjonevan suojelualueella.

Et sä nää puilta skugee?

Mikko Saarela näki sekä puut että metsät ja opetti sanoituksillaan meitä muitakin näkemään

Suuri yleisö tuntee Mikko Saarelan yhtenä suomipopin ikoneista, nerokkaana sanoittajana ja biisintekijänä. Mikon sanoitukset ovat pysyneet tuoreina vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen. Sellaiset sanoitukset kuin Suomi-ilmiö, Puhtoiset vesistömme, Kani kertoo, Talaskangas rap ja Hukkareissu ovat syystä nousseet suomirokin klassikoiksi.

TEKSTI JA KUVA: **EEVA SAARELA**

Mikolla oli tapana kuvata maailmaa huumorin kautta. Sanoituksista kumpuava huoli luonnosta ja ihmisitä osana luontoa perustui aina vankkaan faktatietoon. Mikko oli Helsingin yliopistossa opiskellut biologi, jonka erityisala oli iktyologia eli kalatiede.

Viime tammikuussa kuolleelle Mikko Saarelalle ollaan nyt perustamassa muistometsää Ylöjärvelle Mastovuoren alueelle. Alueen ostamista varten käynnissä on keräys Luonnonperintösäätiön kautta ja Ikimetsän Ystävät ry:n käytännön tuella.

Tahdon tutkia mä lahnan kutua

Kiintoisat keskustelut maailman menosta opiskelukavereiden kanssa loivat perustan monille koko elämän kestäneille ystävyyssuhteille ja vahvistivat halua edistää ympäristönsuojelua. Näiden keskusteluiden pohjalta syntyi ympäristön- ja eläinsuojeluaiheisia sanoituksia.

”Harrastukseni muuttuvat helposti töiksi”, pohti Mikko uravalintojaan.

Jo lapsena aloitettu kalastusharrastus oli syynä siihen, että Mikko valmistui kalatutkijaksi. Graduvaiheessa Mikko vietti pari kesää lahnoja kalastellen. Tutkimusaiheena oli loismatojen vaikutus lahnan kasvuun.

Noina kesinä Mikko oppi valmistamaan kaloja monella tapaa. Hän kokeili mielellään herkullisia kala- ja muita reseptejä lähipiirin iloksi myöhemminkin.

Mikko työskenteli kala- ja raututkimuksen parissa Evon kalanviljelylaitoksella viisi kesää. Näinä kesinä Mikko kalasti, marjasti, sienesti ja kokeili luomuviljelyä vaihtelevalla menestyksellä.

Työtään ankeriaiden parissa Mikko kuvasi vaimolleen kirjeessään seuraavasti:

“Maanantaina oli eräässä ankeriasarkussa kerrassaan nelisenkymmentä näitä merkillisiä käärmemäisiä kaloja. Voit uskoa, että meille riitti limaista ja kiemurtelevaa askaretta niitä käsitellessä. Työmme päätyttyä oli työhuone aivan ankeriaan hurmeen ja niljan peitossa.“

Työskentely kalabiologina jäi, kun Eppu Normaali -yhtyeessä alkanut ammattimuusikon ura jatkui, kun Mikko alkoi kiertää Suomea Freud, Marx, Engels& Jung -yhtyeen kanssa.

Opettajana Mikko palasi vielä kalojen pariin. Hän oli kehittelemässä luontoportti.com lajintunnistuspalvelun kalasivuja. Kalastusharrastus jatkui kesäisin Loviisan sukumökillä. Erityisen mieluista oli haukien virvelöinti.

“Ei kyse ole pelkästään kalastuksesta. Onhan tässä tämä maisema, linnut ja meidän souturetkemme myös”, Mikolla oli tapana sanoa.

Mikon hymy oli joka tapauksessa leveimmillään niillä souturetkillä, joilla hän oli saanut haukia pyydettyä.

Mikko Saarela ja lapinkoira Helmi olivat tuttu näky yhdessä luontoretkillä

Kuule isi...

Mikko vietti paljon aikaa kahden lapsemme kanssa. Hän oli taitava piirtäjä ja piirustuksia syntyi kuin itsestään hänen lapsille kertomiensa tarinoiden kuvituksiksi.

Mikko luki lapsille paljon satu- ja tietokirjoja. Luetuista jutuista syntyi hyviä keskusteluita. Kalakirjasta Mikko tarinoi niin elävästi, että innostus tarttui lapsiimme ja he leikkivät monta kuukautta kalaleikkiä, jossa kettuhai ja kettuhain kaverit seikkailivat rauskujen ja muiden hurjien kalojen kanssa. Lähimetsä oli Mikolle ja lapsille leikkipaikka, jossa isäkin sai mietiskellä omiaan.

Kansankynttilä, jolla oli elämänkokemusta

Nuorena miehenä Mikolla oli kaksi haavetta, tulla kuuluisaksi rocktähdeksi ja matkustaa Afrikassa. Nämä molemmat haaveet hän toteutti jo nuorena miehenä. Valmistuttuaan kalatutkijaksi yliopistosta hän oli sitä mieltä, että oli tarpeeksi istunut koulun penkillä.

Myöhemmin, omien lasten ja heidän kaveriensa kasvua seurattuaan, Mikko kiinnostui koulumaailmasta ja hankki opettajan pätevyyden.

Biologian ja maantiedon opettajana Mikko halusi opettaa oppilaat ymmärtämään luonnossa vallitsevat syy- seuraussuhteet, havainnoimaan luontoa sekä tunnistamaan tavallisimmat lajit. Tätä kautta hän uskoi oppilaiden käsittävän, että kestävä luonnonvarojen käyttö on välttämätöntä ihmislajin tulevaisuuden kannalta.

Mikko arvosti oppilaitaan ja nautti opetuskeskusteluista heidän kanssaan sekä tuntien jälkeen käydyistä muista juttutuokioista.

Arkista onnea

Kotonaan Helsingin Laajasalossa Mikolla oli tapana kävellä lähimetsissä vaimonsa sekä rannoilla lapinkoira Helmin kanssa. Kävelyillä Mikko usein järjesteli omia ajatuksiaan hiljaa itsekseen. Hän välillä pysähtyi tarkkailemaan luontoa, joko havainnoimaan sen kauneutta tai ihmettelemään jotain itselleen uutta kiinnostavaa lajia.

Lohdullinen hanke

Ajatus Mikon muistometsästä sai alkunsa, kun Mikon ystävät halusivat jotenkin muistaa Mikkoa yhdessä. Metsäprojektin edistäminen ja seuraaminen on tuonut meille Mikon läheisille lohtua.

Tiedämme, että Mikko olisi arvostanut muistometsähanketta suuresti, jos olisimme siitä hänelle ehtineet kertoa.

Kirjoittaja on Mikko Saarelan leski

Luonnon-perintösäätiön SUOJELUALUEET

Suojelualueillamme saa:

● liikkua lihasvoimin ● kerätä marjoja ja ruokasieniä ● valo- ja videokuvata

Suojelualueillamme ei saa:

● ajaa moottoriajoneuvoilla ● metsästää, vahingoittaa eikä häiritä eläimiä ● ottaa kasveja ja kasvinosia ● vahingoittaa puita ja maaperää ● tehdä tulta

Rauhoitusmääräykset ovat osaksi aluekohtaisia. **Ota yhteyttä**, jos tarvitset lisätietoa.

Alueet on numeroitu hankintajärjestyksessä. Marraskuussa 2019 säätiön omistuksessa oli 103 suojelualuetta, yhteensä 2344 hehtaaria.

● **UUDET ALUEET**

hankittu/saatu joulukuun 2018 – marraskuun 2019 välillä.

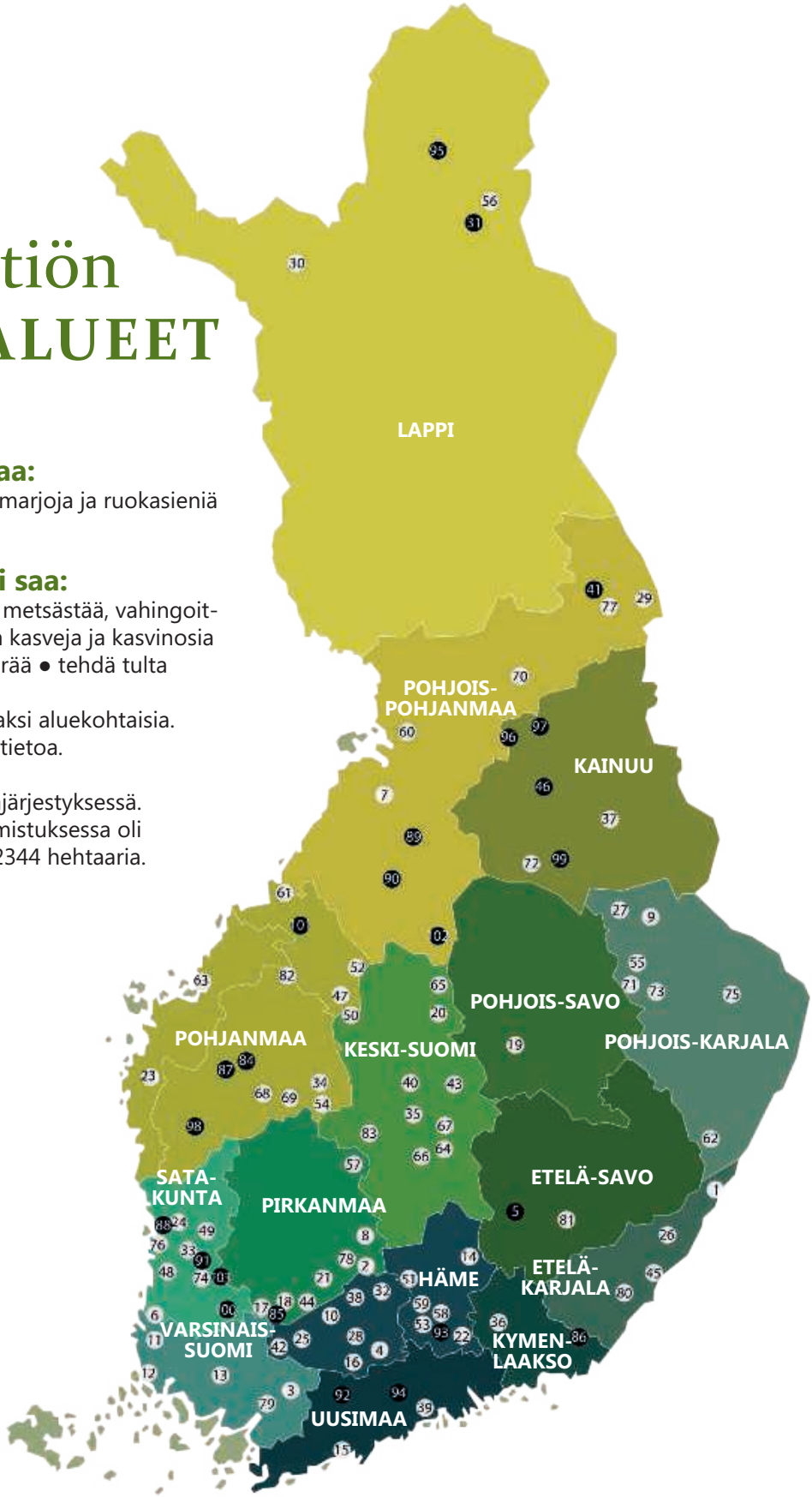

LAPPI

30 ULLATIEVA | Enontekiö, 11 ha, 2009
Kahden järven välisellä harjulla kasvava maisemallisesti upea vanha metsä pohjoisessa Lapissa, lähellä Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa.

31 PYRYNMAA | Inari, 87,9 ha, 2019
Maastojen ja maisemien rikkautta Ivalojoen rannalla: aihkien kirjomia rinnemänniköitä, vanhaa sekametsää keloineen, tulvakoivikoita, lampi ja puro.

Lisä-osa Noin 7,5 hehtaarin lisäalue liittää suojelun piiriin Ivalojoen rantaa, kulleroita kasvavan tulvaniityn ja uhanalaisten kasvilajien elinpiirejä.

56 KUUSIMUKKA | Inari, 20 ha, 2016
Ivalojoen mutkassa sijaitseva kiehtova metsä, jossa kuusi esiintyy pohjoisrajoillaan.

Uusi alue **95 SIEIDISUÁLUI-SEITASAARI** | Inari, 217 ha, 2019
Inarin kunnan Kaamasesta saatiin Aki Kaurismäen ja Paula Oinosen tuella hankittua harvinaisen komea ja monimuotoinen metsäalue, jonka ylispuissa on satoja vuosilustoja. Alue ulottuu viiden eri vesistön rantaan. Metsäkanalintujen asuinaluetta. Sieidisuáluin metsän sisään jää kaunis, syvä Hevosaitajärvi. Luonnonperintösäätiön suurin ja pohjoisin alue, jonka vieressä Metsähallituksen Syrminiemen rauhoitusalue.

KAINUU

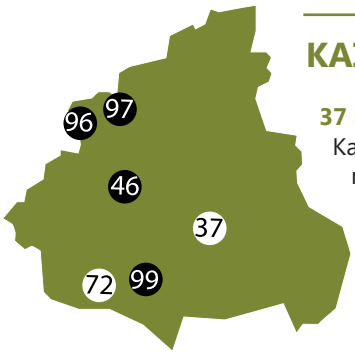

37 PAHAPURO | Ristijärvi, 10 ha, 2013
Kauniisti polveilevan luonnonpuron partailla vanhoja ilmeikkäitä lehtipuita. Rinteillä myös kuusia ja isoja petäjiä sekä pieniä suojaisia aukioita.

46 TULIJOKI I | Puolanka,58,8 ha 2014 ja 2019
Kangasmetsiä, nevoja ja rämeitä kirkasvetisten Tulijoen ja Pienijoen välissä. Metsästä suurin osa yli 150-vuotiasta kuukkelin ja pohjatikan reviiriä, jokivarressa viihtyvät majava ja saukko. Valtio suojellut Pienijoen länsipuolelta 11 hehtaarin alueen "luontolahjana satavuotiaalle".

Lisä-osa Kahden tammukkapuron yhtymäkohta sekä vanhaa majavan tulvaniittyä, 3,4 ha.

72 SYVÄJOENSALO | Kajaani, 39 ha, 2017
Testamentattu soiden ja kangasmetsien kirjoma alue, jonka viehättävin osa on tummavetisen Syväjoen laaksossa.

Uusi alue **96 NAURUNIEMI | Puolanka, 18,8 ha, 2019**
Historiallisesti mielenkiintoista ja maisemaltaan kaunista Pirttijoen varren entistä suoniittyä. Alue rajoittuu Iso Tilansuon-Housusuon suureen (3 500 ha) Natura-alueeseen.

Uusi alue **97 TEERISUO | Puolanka, 19,4 ha, 2019**
Lahjoituksena saatu puolikas pienestä aapasuosta Kainuun vaarajakson juurella. Nimensä mukaisesti teerien asuinaluetta.

Uusi alue **99 LOSONVAARA | Kainuu 65,1ha, 2019**
Osa merkittävää runsaslahopuustoista vaarakuusikkoaluetta, jonka suojeltu kokonaispinta-ala on nyt 640 hehtaaria. Tärkeä uhanalaisten vanhan metsän lajien turvapaikka. Luonnonperisäätiön alueella reheväpohjaisen vanhan kuusikon lisäksi myös haapalaikkuja sekä kaunis suolampi.

POHJOIS-POHJANMAA

7 KONTTIKANGAS-KARJONEVA | Siikajoki, 92 ha, 2005, 2011
Konttikankaasta puolet on metsää ja puolet ojittamatonta rämettä. Sen kaakkoispuolella avautuu Karjoneva, jota on hyvällä menestyksellä ennallistettu lintukosteikoksi.

29 KOSKENRANTA | Kuusamo, 14 ha, 2011
Kappale koskematonta havumetsää itärajan tuntumassa lähellä suurta ojittamatonta Toolansuota. Alueeseen kuuluu noin kilometri kauniin Multikosken ja Multijärven rantaa.

41 AARNIVALKEA-KIVISUO | Kuusamo 165,9 ha
Erämainen alue kymmenkunta kilometriä Kuusamon kirkolta lounaaseen. Suurehkoja metsäsaarekkeita, joiden välissä koskematonta suota käkkärämäntyineen ja lampareineen. Jopa 400-vuotiaita puuyksilöitä. Säätiön toiseksi suurin alue.

Lisäosa 6,1 hehtaarin liitosalueella vanhaa metsää kasvavia kankaita ja niiden välinen rehevä suojuotti. Kynttiläkuusia ja kuukkeleita.

60 KUOVISUO | Oulu, 41 ha, 2016
Suurelta osin ojituksilta säästynyt suo, jota riekot asuttavat. Suon laidoilla voi yhä kuulla voimakkaasti harvinaistuneen pohjansirkun heleän laulun. Rajoittuu etelässä Oulun kaupungin Sanginjoen ulkometsään, jonne on päätetty perustaa yli 1 100 hehtaarin suojelualue.

70 ITÄKANGAS | Pudasjärvi, 13 ha, 2017
Lähes kaksisataavuotias jylhä metsä Pudasjärven Itäkankaalla.

77 POHJOLANVAARA | Kuusamo, 14 ha, 2018
Pohjolanvaaran eteläisessä rinteessä vuosikymmeniä koskemattomana olleen kuusikon keski-ikä on yli 200 vuotta, mutta suurin osa puista on yhä terveitä.

Uusi alue **89 LAITAKANGAS-TUOHISAARI | Siikalatva, 30,5 ha, 2019**
Lahjoituksena saadut suosaarekkeet, joita ympäröiviä turvemaita aiotaan ennallistaa. Kangasmaista osalla vielä nuori puusto, mutta noin neljän hehtaarin alalla 50-vuotiasta rehevää sekametsää haapoineen. Metsoja, hirviä ja hömötiaisia.

Uusi alue **90 KETTUKANGAS | Haapavesi, 32,3 ha, 2019**
Vanha metsähaka, jolla haapaa poikkeuksellisen paljon. Lehtoa ja lehtokorpea käenkaaleineen ja suo-orvokkeineen. Monipuolinen linnusto sisältää ainakin neljä tikkalajia.

Uusi alue **102 AARNIKANGAS | Pyhäjärvi, 7,5ha,2019**
Lahjoituksena saatu yli satavuotias rantakuusikko Pyhäjärven Emoniemestä, jossa suurimpien puiden ympäri eivät kädet yllä. Kuusikon laidalla ennallistuvaa korpea ja nuorta koivikkoa. 200 metriä Pyhäjärven somerikkorantaa.

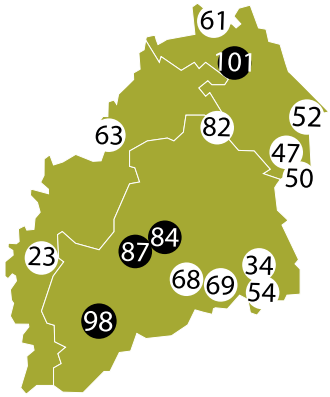

POHJANMAA

23 KOPPELONPESÄ | Kristiinankaupunki ja Karijoki, 11 ha, 2010
Kuntarajan molemmin puolin lahopuustoista, muun muassa liito-oravan asuttamaa kangasmetsää sekä avointa kalliomännikköä.

34 HEININEVA | Alajärvi, 37 ha, 2012–2013
Pohjanmaan hienointa suojelematonta suota, jonka pesimälinnusto erityisen monipuolinen lokkiyhdyskuntineen, kahlaajineen ja riekkoineen.

47 VIRVATULI | Halsua, 62 ha, 2014
Ojittamatonta suota ja pirunpeltojen kirjomaa kangasmetsää Halsuan ja Perhon rajalla. Metsäpeurojen laidunmaita.

50 SYRJÄJOKI | Perho, 15 ha, 2015
Tiheäpuustoista rämettä, jonka lounaislaidalla virtaa pieni lehtipuiden ja katajien reunustama Syrjäjoki. Koivujen ja haapojen vallitsemia metsäsaarekkeita.

52 PETÄJÄRANTA | Lestijärvi, 26 ha, 2016
Muinaisrannan päällä jättipetäjiä ja vanhaa kuusikkoa. Rauhoituksen piiriin kuuluu pitkä rakentamaton rantaviiva ja yksityinen vesialue pikkusaarineen.

54 HAVERI-LAMPILA |
Alavuden Töysä, 70 ha, 2016-17
Kahden kaupan kautta syntynyt merkittävä vanhan metsän suojelualue. Monipuoliset maisemat, ehjä havuvaltainen metsä, kallioita, notkoja ja useiden lampien rantoja.

61 VAARINMETSÄ | Kokkola, 4 ha, 2017
Hämyisä kuusikko Kokkolan Sokojalla. Metsässä elää muun muassa varpuspöllö, töyhtötiainen ja pyy.

63 WIKSKOG | Vöyri, 9 ha, 2017
Lahjana saatu alue Vetlotin saaresta. Kuusivaltaista peikkometsää ja komea tervelepikkö rantavyöhykkeellä.

68 KRUUNUNMAA | Alavus, 8 ha, 2017
Uhanalaisten perhosten kokonaan ojittamaton kotisuo, jossa on hieno vanhan metsän osuus.

69 TEVALEHTO | Alavus, 13 ha, 2017
Rehevä, kauttaaltaan puustoinen ja kosteikkoinen alue, jonka halki virtaa tumma Tevajoki.

82 LAMPAKANNEVA |
Evijärvi, 83 ha, 2018
Turvetuotannon sijasta Lampakanneva päätyi suojelualueeksi säätiön ja Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin yhteistyön ansiosta. Alueella on uhanalaisia suotyyppejä ja monipuolinen linnusto.

Uusi alue
101 HERLEVINLÄHDE |
Kokkola, 9,8ha, 2019
Lähteinen, lehtipuuta kasvava alueen Herlevinharjun kupeessa.

ETELÄ-POHJANMAA

Uusi alue
84 NURMONNEVA | Lapua, 22,4 ha, 2018
Eteläpohjalainen peltojen reunustama keidassuo, jonka yltä turvetuotannon uhka on viimein väistynyt. Nurmonneva säilyy teerien soidintantereena ja lakka-apajana.

Uusi alue
87 JÄRVINEVA | Lapua, 12,9 ha, 2019
Martikkalanjärveen rajoittuva valtaosin luonnontilainen suo, jonka aiemmin suojeltua reunaa Luonnonperintösäätiön alue täydentää. Keskellä suota Pakosaari, josta ihmiset hakivat suojaa isovihan vainoilta.

Uusi alue
98 JÄRVI-TARKKA | Kauhajoki, 29,9 ha, 2019
Järvi-Tarkan kolmiosainen suojelualue kasvaa kuusi- ja sekametsiä, joissa ei näy lainkaan hakkuujälkiä. Päätila ulottuu Uuronjärven rantaan. Paikoin maastossa on pieniä aloja avosuota ja perinnebiotooppeina hoidettavia niittyjä.

POHJOIS-SAVO

19 KÄPYRANTA |
Tervo, 26 ha, 2009–2014
Moni-ilmeinen suojelualue Linnonsaaressa, sisältäen lähes kaikkia metsätyyppejä ja satoja metrejä Virmasveden rantaa.

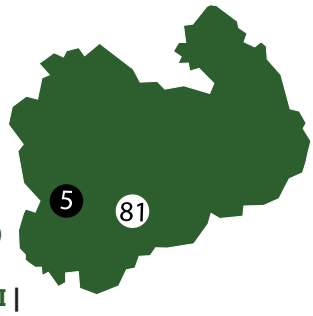

ETELÄ-SAVO

5 KYÖPELINVUORI |
Mäntyharju, 18,3 ha, 2004, -19
Sokeritopan muotoinen Kyöpelinvuori, luonnontilainen Vaaherpuro ja vaikuttavaa taigametsää keloineen. Viereen syntyneiden uudempien suojelualueiden ansiosta yhtenäinen rauhoitettu pinta-ala nousee 40 hehtaariin.

Lisäosa
Pro Luontokuva lahjoitti 2019 noin 1,3 hehtaarin lisäalueen Kyöpelinvuoren kupeesta. Siinä kasvaa mm. rehevää jyrkänteen alusmetsää.

81 HUKANVUORI |
Mikkelin Ristiina, 21 ha, 2018
Säätiö sai omistukseensa kauniin kaksiosaisen metsän ostamalla ja lahjoituksen kautta. Hukanvuoren metsä ulottuu rakentamattoman Ahvenlammen rantaan idässä ja myyjän suvun vanhan kotitilan reheviin laidunmetsiin lännessä.

ETELÄ-KARJALA

1 AKANVAARA | Parikkala, 25 ha, 2000
Itäisiä lajeja ylläpitävä koivuvaltainen metsä ja pihapiiriä ympäröivät elämää kuhisevat kukkaniityt muodostavat eheän kokonaisuuden. Tilaan kuuluu 1950-luvun talo, joka on toiminut talkoolaisten ja tutkijoiden tukikohtana.

26 MÄKRÄMÄKI |Ruokolahti, 19 ha, 2011
Komea "kalevalainen" metsä Myllylammen pohjoisrannalla, Mäkrämäellä ja Syvämäellä. Suuria korkeusvaihteluita, runsaasti lahopuuta ja uhanalaisia eliölajeja. Lohkareita, jyrkänteitä, luolia.

45 KAIKKALLIO | Imatra, 18 ha, 2013
Lähes luonnontilaista, lahopuustoista lehtosekametsää. Aluetta hallitsee Kaikkallio hiidenkirkkoineen. Kaikkallion jyrkänteet ja halkeamat sekä eteläosan rehevä jokilaakso lehtipuureunuksineen lisäävät alueen monimuotoisuutta.

80 RIIHILAHTI | Lappeenranta, 36 ha, 2018
Riihilahden arvokas ja monimuotoinen metsä kattaa noin 35 hehtaarin alan, perinnebiotooppeina suojeltavia niittyjä on noin hehtaarin verran. Metsä kasvaa mäntyä, koivua ja metsälehmuksia, kuusta ja haapaakin on joukossa. Aluella viihtyvät mm. metso ja liito-orava, rannoilla majava. Etelänpuolisen suojelualueen kanssa syntyy noin 60 hehtaarin kokonaisuus.

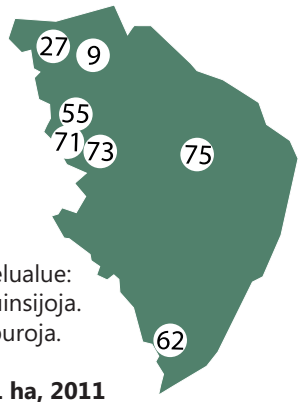

POHJOIS-KARJALA

9 TERVAVAARA | Nurmes, 46 ha, 2005
Vanhan aarniomaisen metsän suojelualue: liito-oravan, metson ja majavan asuinsijoja. Alueeseen kuuluu myös lampia ja puroja.

27 VANAMONSALO | Valtimo, 21 ha, 2011
Rehevää varttunutta kuusimetsää Koivuvaaran etelärinteellä. Tilaan kuuluu luonnontilaan palaavia hakattuja alueita, ketoja ja niittyjä.

55 HAVUKKAKORPI | Juuka, 19 ha, 2016
Vanhaa, tiheää havupuumetsää ja kiemurtelevan Räksiinpuron viehättävä laakso. Liito-oravan vahvaa elinpiiriä.

62 AHOMAA | Kitee, 17 ha, 2017
Vanhoille niitty- ja laidunalueille kehittyneitä lehtimetsiä sekä eri-ikäisiä seka- ja havumetsiä. Testamentattu säätiölle.

71 ÄNGELMÄ | Juuka, 4 ha, 2017
Juuanjoen tulvavesien ruokkiman rehevän korven ja metsäluhdan moni-ilmeistä kasvillisuutta. Rajoittuu kahteen muuhun suojelualueeseen. Pohjansirkun laulumaita.

73 YÖVILKANPURO | Juuka, 4 ha, 2017
Kauniin viuhkamaisesti jokirantaan laskeutuvassa maastossa vanhaa, rehevää kuusikkolehtoa. Kenttäker-roksessa näsiää, lehtomataraa, kaiheorvokkia ja karjalan-ruusua.

75 TIKKAPIILO | Lieksa, 18 ha, 2017
Säätiön itäisin suojelualue, jolla upea pitkä rantaviiva ja oma metsäinen saari.Onnistuttiin ostamaan tiukasta tarjouskilpailusta korvamerkityn lahjoituksen ansiosta.

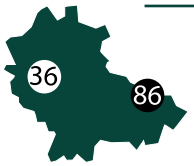

KYMENLAAKSO

36 HIIRETTELÄNVUORI | Iitti, 18 ha, 2013
Kymijoen rannalla kohoaa Hiirettelänvuori reunametsineen. Vuoren päällä on sijainnut muinoin tulipaikka ja sieltä aukeaa vaikuttava maisema vesistön suuntaan. Lännessä ja idässä vuorta suojaa vanha kuusimetsä. Poikkeuksellisen monipuolinen lehtipuusto – raitojen runsaus ihastuttaa.

Uusi alue

86 LAMMASHAKA | Hamina, 0,6 ha, 2019
Lahjana saatu maisemallisesti kaunis alue suurine puineen.

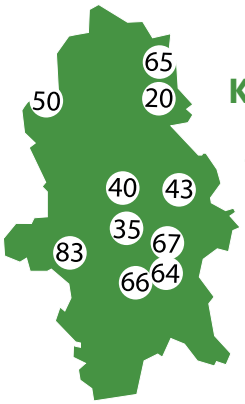

KESKI-SUOMI

20 AITTOSAARI | Viitasaari, 4 ha, 2010
Viehättävä ja ilmeeltään vaihteleva saarimetsä pohjoisella Keiteleellä.

35 METSÄPIRTTI | Uurainen, 7 ha, 2012
Järeähköjen haapojen ja muiden lehtipuiden ryydittämää korpikuusikkoa ja rämettä maarunkoineen ja pökkelöineen.

40 MÖRKÖKORPI | Saarijärvi, 8 ha, 2013
Luonnontilaista aarnikuusikkoa, jonka ilmettä monipuolistavat vanhat lehtipuut ja kilpikaarnapetäjät. Länsilaidalla on kostea korpi ja keskellä hehtaari umpeutuvaa niittyä sekä pikku talo, joka on Marketta Hornin elinpiiriä.

43 LINNUNLAULU | Hanna Pahlstenin muistometsä, Konnevesi, 14 ha, 2013, 2018
Jo käytöstä lähes poistuneen valtatien varressa sijaitseva kaunis metsä, jossa keväisin soi lintujen kuoro. Osin kivikkoista maaperää, puro ja salapuro, lammenrantoja ja monipuolista metsää jossa lahopuut tarjoavat pesäpaikkoja siivekkäille, myös liito-oravalle. Hannan muistokeräyksen varoin hankittiin 6,5 ha:n lisäosa, joka ulottuu Lahnasen rantaan ja komealle harjanteelle sen yläpuolelle. Hannan muistelupenkin edustalla kasvaa mäntyjä joiden välistä avautuu näköala Lahnaselle.

64 KORVENKEHTO | Toivakka, 10 ha, 2017
Testamentilla saatu alue on osittain nuorta, tiheää metsää, jossa kasvaa myös vanhoja haapoja ja muita ylispuita. Umpeenkasvavia niittyjä.

65 SOIDINSALO | Pihtipudas, 75 ha, 2017
Pihtiputaan sydänmailta testamentilla saadun alueen metsä on varttuvaa, mutta kätkee sisäänsä valtavia jättöpetäjiä ja pirunpeltoja jäkäläkasvustoineen.

66 KÄÄNTÖLÄ | Toivakka, 16 ha, 2017
Testamentilla saadun Kääntölän vanha kuusivaltainen metsä oli jo osittain suojeltu tullessaan säätiön huomaan. Loputkin suojeltiin 2017.

67 TOIMELA | Toivakka, 4 ha, 2017
Pikkutila umpeutuvine peltoineen metsän sylissä tuli säätiön haltuun testamentilla.

83 VIITANEN | Keuruu, 7 ha, 2018
Neljän vuosikymmenen koskemattomuus on tuottanut Viitaseen metsään sopivasti lahopuuta. Alue on monipuolinen, eteläpäässä juoksee puro ja tilalla on myös kaistale suota. Pihapiirin jalot lehtipuut ja kiviaidat toivottavat jalankulkijan tervetulleeksi.

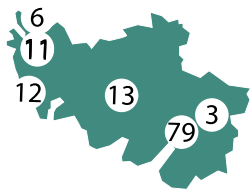

VARSINAIS-SUOMI

3 RIIHIKOSKEN METSÄ | Salo Kiikala, 10 ha, 2003
Rekijoen jyrkän itärannan komea kuusimetsä, lehtokasvillisuutta ja puronotkoja.

6 ENÄJÄRVI | Laitila ja Pyhäranta, 28 ha, 2005–2007
Usean kaupan kautta syntynyt upea kokonaisuus, jossa vanhaa hämyistä kuusikkoa, kivenjärkäleitä, kalliomännikköä ja Enäjärven ruovikkoa saarineen. Suden kulkumaita.

11 SORKLONVAINIO | Pyhäranta, 14 ha, 2006
Monipuolinen, erikoisia vanhoja haapoja sisältävä metsä kallioselänteen ympärillä
lähellä Ihodenjokea. Valvontakameran mukaan ilvesten suosima alue.

12 TOPENGINLEIJA | Kustavi, 22 ha, 2007
Ikipetäjiä suon ja kluuvijärven rantamilla sekä kaunis kalliometsä.

13 MUSTAKORPI | Nousiainen, 13 ha, 2008
Tiheä, sankka korpimetsä, jota juhlistaa kilpikaarnamäntyjä kasvava mäki.

79 ORAVANMARJA | Salo, 1,3 ha, 2018
Testamentilla säätiölle tullut pieni vanhan metsän kappale järven rannassa.

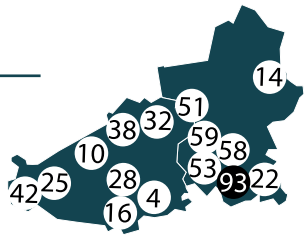

HÄME

4 HARJU | Loppi, 9 ha, 2003, 2004
Kuusta kasvava korpi moreeniharjanteen kainalossa, sammalparatiisi.

10 TAHJANJÄRVEN METSÄ | Tammela, 9 ha, 2005
Läpileikkaus Tammelan ylängön metsätyypeistä, rakentamatonta järvenrantaa.

14 KELTALAMMEN METSÄ | Heinola, 8 ha, 2008
Erämainen lampi ja ehjä kangasmetsä asumattomalla seudulla, karhun kulkumailla.

16 YLI-MYLLY | Loppi, 6 ha, 2008, 2011
Kaunis ehjä harju, pikku joki, rehevä puusto, niittyjä ja tunnelmallinen pihapiiri. Alueen niittyjä laiduntavat kesäisin lampaat.

22 MIELIKINMETSÄ | Orimattila, 10 ha, 2010
Palstan lounaispäässä sankka kuusimetsä jossa lehtipuuta, muun muassa harvinaisia metsälehmuksia. Kennankallion rinteellä ja päällä metsä muuttuu komeaksi kilpikaarnamänniköksi.

25 SAMMALINEN | Riku Turtolan muistometsä, Jokioinen, 7 ha, 2010
Lähes koskematon, ehjä havumetsä, jossa erityisen paljon tuulenkaatoja, pökkelöitä ja sammalpedillä lepäävää lahopuuta.

28 KEIJUNMETSÄ | Hämeenlinna Renko, 14 ha, 2011
Kahden kaupan kautta syntynyt kokonaisuus, johon kuuluu kangasräme ja vanhaa, rauhassa kasvanutta kuusivaltaista sekametsää Paloniitunjärven rannassa.

32 LUKKO | Hämeenlinna Hauho, 3 ha, 2012
Rehevä ja monipuolinen alue – suota, kuusikkoa ja kalliojyrkänne, jonka suojissa viihtyvät metsälehmukset.

38 HARJAVA | Hämeenlinna, 6 ha, 2013
Metsäsaarekkeiden kirjoma kolmiomainen niitty ja sen kuusivaltaiset ympärysmetsät, jotka viistävät lähiseudun pähkinä- ja lehmuslehtoja.

42 LAHNAVUORI | Humppila, 13 ha, 2013
Yli puolet alueesta kattaa vanha, paksusammalinen kuusimetsä, joka kiertää yhtenäisenä nuorempia kalliomänniköitä. Metsä ulottuu lännessä Kiipunjärven rantaan. Maastonmuodoiltaan vaihteleva: kalliorinteitä ja -kumpareita, soistumia ja lampareita. Myös geologisesti arvokas suojelukohde.

51 ROUVALA | Padasjoki, 17 ha, 2016
Koskematonta havusekametsää ja niityiksi muuntuneita peltoalueita. Pihapiirissä suuret lehtipuut. Päärakennus on tuhoutunut tulipalossa. Niityille istutettu talkoilla lehtipuiden taimia.

53 LUHTARANTA | Hollola, 8 ha, 2016
Porvoonjokeen eli Luhdanjokeen laskevalla rinteellä kasvaa sakeaa lehtimetsää ja vanha kuusikko. Alue on linnustollisesti arvokas.

58 KULLEROLEHTO | Hollola, 14 ha, 2016
Rehevää lehtometsää, joka kasvaa suuria lehtipuita ja valtavia kuusia. Kenttäkerroksessa kukkii kullero. Liito-oravan pesimäalue. Osa Paimelan "suojelualueiden saaristoa."

59 KOIRASUONMÄKI-PERTINKULMA | Hollola, 15 ha, 2016
Epätavallisen kookkaat haavat, kuuset ja petäjät hallitsevat vaikuttavaa vanhaa metsää. Liito-oravan pesimäalue. Osa Paimelan "suojelualueiden saaristoa."

Uusi alue **93 LUHDANNIITTY | Hollola, noin 8 ha, 2019**
Porvoonjoen yläjuoksun eli Luhdanjoen tulvaniittyjä ja lehtimetsiä. Arvokasta lintu- ja perhosaluetta. Uusi kaksiosainen suojelualue täydentää jo olemassa olevia jokirannan rauhoituksia.

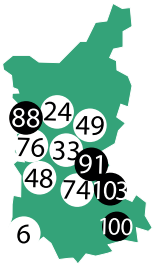

SATAKUNTA

24 TAPIOLA | Arvi ja Eija Laaksosen muistometsä, Porin Noormarkku, 25 ha, 2010
Poosjärven Itälahden etelärannalla tulvivaa rantaluhtaa ja sitä reunustavia metsiköitä. Euroopanmajavan elinpiiriä.

33 HÖMÖTIAISENMETSÄ | Eura, 4 ha, 2010
Pieni metsä suuren Pyhäjärven läntisellä rannalla, ytimenään vanha kuusikko.

48 ARKINMÄKI | Rauma, 3 ha, 2014
Lehtolaikkujen ja korpikosteikkojen rikastamaa tuoretta ja lehtomaista kangasta suojeltujen Pramin lehtojen kainalossa.

49 TAPIOLANVAINIO | Kokemäki, 16 ha, 2015
Aarniomainen lahopuustoinen metsä asumattoman metsäalueen laitamilla: rehevää korpea ja l ähteisyyttä, paljon tuulenkaatoja. Tervalepikot vaihtuvat kankaiden jykeviinkin kuusikoihin ja kallionlakien männiköihin. Pohjantikan, peukaloisen ja puukiipijän asuinsija.

74 POROLANSUO | Harjavalta, 15 ha, 2017
Avosuota, jonka lävitse kulkee harjumainen jono suosaarekkeita. Nevalla on sääksen pesäpuu.

76 MAJAVAPUROT | Pori, 10 ha, 2017
Porin Ahlaisissa sijaitseva Majavapurot on eläinlajistoltaan mielenkiintoinen. Metsässä on mahdollisesti kolme erillistä liito-oravan reviiriä. Eteläosan maisemaa on muuttanut euroopanmajava nostamalla veden metsään, minkä seurauksena on syntynyt runsaasti luonnon monimuotoisuudelle tärkeää lahopuuta.

Uusi alue
88 HOLAMPPI | Pori, 34,2 ha, 2019
Reheväpohjainen Holampin suojelualue lähellä Pohjajokea kasvaa tuuheaa havuvaltaista metsää. Eevanniityillä valtalajina humisevat suuret vanhat koivut. Alueeseen kuuluu eteläpuoli Holampin entisestä järvialtaasta. Majavapurojen suojelualue sijaitsee muutaman sadan metrin päässä koillisessa.

Uusi alue
91 AHMAUKSENKORPI | Ulvila, 40,8 ha, 2019
Monimuotoinen Ahmauksenkorpi on laaja ja yhtenäinen metsä, jossa on paikoin runsaasti kuusilahoa. Osa metsästä on luontotyypiltään saniaiskorpea, osa sekapuustoa kasvavaa tuoretta kangasta. Laajuutensa ja koskemattomuutensa ansiosta huomattava suojelualue. Metsässä asuu liito-orava ja siellä on merkkejä euroopanmajavasta. Alueen läpi virtaa Ahmauksenoja.

Uusi alue
100 LINTUKANGAS | Kokemäki 4,6ha, 2019
Ihastuttava satumetsä, jossa liito-oravan vahva reviiri. Jättiläiskuusia ja töyhtötiaisia.

Uusi alue
103 UNHOLA | Kokemäki 4,1 ha, 2019
Autioitunut pikkutila, vanhaa metsää, lahopuuta ja umpeenkasvava niitty noin sadan metrin päässä 1500 hehtaarin Harjunsuon suojelualueesta.

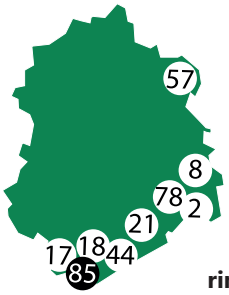

PIRKANMAA

2 MUSTIKKAMÄKI | Pälkäne, 7 ha, 2001 Maisemallisesti tärkeä metsäkappale järven ja hämäläiskylän läheisyydessä.

8 KORPIVAINIO | Aimo Saksalan luonnonperintömetsä, Kangasala Kuhmalahti, 26 ha, 2005
Längelmäveden rantaan ulottuva, monipuolinen ja runsas metsä, jossa on aarniomaisia ytimiä.

17 HAAPALAAKSO | Urjala, 5 ha, 2009
Isoja haapoja ja runsaasti lahopuuta sisältävä aarniometsä, joka on syntynyt entiselle metsälaitumelle.

18 PYSSYNKANGAS | Urjala, 7 ha, 2009
Aito ikimetsä, liito-oravan elinpiiri, jossa on huomattavan suuria kuusia ja havumetsän sisällä myös vanhoja lehtipuita. Keskellä jyrkkä kallio keloineen.

21 METSOLA | Valkeakoski, 7 ha, 2010
Monimuotoinen vanhan metsän alue, jonka arvoa nostavat liito-oravan elinpiiri ja kolme pientä puustoista suota.

44 METSÄNPEITTO |
Pentti Linkolan nimikkometsä, Urjala, 18 ha, 2013–2014
Kauttaaltaan vanhaa havuvaltaista metsää, jossa vanhoja koivuja ja haaparyhmiä. Paljon eri-ikäistä lahopuuta. Kauniit maastonmuodot – laaksoja, sammaleisia kallioharjanteita, suuria kiviä, jyrkänteitä. Metsän läpi kulkeva puro osin luonnontilainen.

57 KAUKAMETSÄ | Mänttä-Vilppula, 18 ha, 2016
Hiljaisella seudulla sijaitseva vanha, moni-ilmeinen havupuumetsä, jossa tiedetään karhun talvehtineen.

78 KUKKIALEHTO | Pälkäneen Luopioinen, 22 ha, 2018
Maapohjaltaan rehevässä ja lähteisessä Kukkialehdossa esiintyy lehtomaisuudesta kertovia kasveja kuten näsiää ja taikinamarjaa. Kukkiajärven läheisyydessä sijaitseva alue rajoittuu kahdelta puolelta jo aiemmin perustettuihin suojelualueisiin.

Uusi alue **85 SAITTOVUORI | Urjala, 6,8 ha, 2019**
Viehättävä havupuuvaltainen alue, johon kuuluu jyrkänne, laakson sammalpohjainen kuusimetsä ja harjanne kilpikaarnaisine mäntyineen. Runsaasti lintuja ja eläinten polkuja.

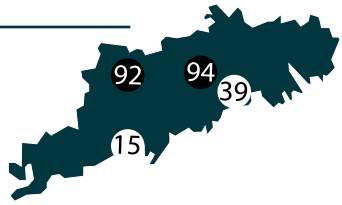

UUSIMAA

15 LIMBERG |
Jussi Pesolan muistometsä, Lohja, 16 ha, 2008
Todellinen eteläinen aarnio keloutuvine jättikuusineen ja maapuineen, aluskasvillisuutena pähkinäpensasta. Alueella on käynnissä Helsingin yliopiston kääpätutkimus.

39 TOMTESKOG |
Porvoo, 5 ha, 2013
Yli satavuotiasta havupuumetsää, hieskoivujen luonnehtima metsänkolkka ja loiva mäki kilpikaarnamäntyineen. Paavi Franciskukselle lahjoitettu symbolinen kappale Tomteskogia.

Uusi alue **92 KEURAANMÄKI |**
Nummi-Pusula (Lohja), 5,5 ha, 2019
Keuraanmäen vanha metsä humisee vuoren huipulla ja rinteillä. Rauhassa kasvaneen entisen hotelli Oivan metsän lahjoitti elokuvaohjaaja Aki Kaurismäki.

Uusi alue **94 VALKEAPURO |**
Nurmijärvi, 6 ha, 2019
Vantaanjoen koskematonta rantalehtoa ja siihen rajautuva ennallistuva alue, jonka rajaa juoksee kirkasvetinen Valkojan puro.

LUONNONPERINTÖSÄÄTIÖN HALLITUKSEN JÄSENET

Puheenjohtaja
PENTTI LINKOLA
kalastaja-kirjailija,
hallituksen puheenjohtaja
Sääksmäki

Varapuheenjohtaja
MIKKO HOVILA
maanviljelijä,
MMM agronomi
Somero

Hallituksen jäsenet
TIMO HELLE
eläintieteen tohtori
Sodankylä

HELI JUTILA
Ympäristöasiantuntija,
filosofian tohtori, MBA,
kasvitieteilijä
Hämeenlinna

REIDAR PALMGREN
näyttelijä-kirjailija
Tampere

MATTI AALTO
Ympäristöasiantuntija
Helsinki

ARI-PEKKA AUVINEN
tutkija, valokuvaaja,
hallituksen varajäsen
Oulu

LUONNONPERINTÖSÄÄTIÖN TOIMINNASTA VASTAAVAT

Operatiivinen johto, viestintä ja metsäkaupat
Toiminnanjohtaja **ANNELI JUSSILA,** 040 586 3950

Kummit, adressit, keräykset ja lahjakorttitilaukset
Toimistosihteeri **ARJA HAAKANA**, 044 302 5773

Suojelualueet ja viranomaisyhteistyö, Pohjois-Suomi
Suojeluasiantuntija **ARI-PEKKA AUVINEN**, 050 4133 403

Suojelualueiden hallinnointi
MARI HELKIÖ, 0400 916 104

Viestintä
Tiedottaja **JUHO HAKKARAINEN**, 0400 977 886

Luonnonperintösäätiö
Raatihuoneenkatu 13 A 1
13100 Hämeenlinna
info@luonnonperintosaatio.fi
www.luonnonperintosaatio.fi

Lahjoitusten keräilytili
IBAN FI78 5494 0950 0224 93

Yhteistyössä
www.ikimetsanystavat.fi

SATOJEN houkutusten VALIKOIMASTA
IRTOTUOTTEITA JA MAKUELÄMYKSIÄ
Inkiväärі
LUOMU- JA HERKKUKAUPPA
RAATIHUONEENKATU 9, HÄMEENLINNA. AVOINNA MA-PE 10-19 JA 10-16. WWW.INKIVAARIKAUPPA.FI

Pro natura
Tavastia australis
www.sll.fi/etela-hame
ETELÄ-HÄMEEN LUONNONSUOJELUPIIRI RY

Pajujen tarjoama ravinto on tärkeää talviunilta herääville kimalaisille, kun muita kukkia ei vielä ole.

TILAA NYT!
www.suomenluonto.fi/lehtitilaus

TUNNE LUONTOSI!

Suomen Luonto on asiantunteva ja innostava opas luontoon ja ympäristöön. Laadustaan palkittu luontotiedon aarreaitta kuvitetaan maan parhain luontokuvin.

Suomen Luontoa julkaisee Suomen luonnonsuojeluliitto. Tilaamalla lehden tuet luonnonsuojelutyötä.

TIMO MELANTIE / VASTAVALO

Elonkehä on syväekologinen kulttuurilehti, joka keskittyy ekologisesti kestävän yhteiskunnan ja elämäntavan edistämiseen. Lehdessä julkaistaan mm. ympäristöfilosofisia esseitä, talouskasvuyhteiskunnan kritiikkiä, omavaraisuus-pohdintoja, haastatteluja ja tee-se-itse -ohjeita.

Tilaa lehti:
Kestotilaus (4 numeroa / vuosi) 35 €.
www.elonkeha.com

Metsien ja elonkehän puolesta jo vuodesta 1995!

Rohkeasti parempaan päin!

www.ruohonjuuri.fi

RUOHONJUURI
RUOHONJUURI
RUOHONJUURI
RUOHONJUURI
RUOHONJUURI

GRANO

TULLIKAMARI

PAKKAHUONE | KLUBI

Monipuolisen kulttuurin ja iloisten juhlien Tullikamari!

WWW.TULLIKAMARI.NET